ԱՐՍԱԲԱԲԱԴ
SARDARABAD

BUENOS AIRES AÑO XV Nº 568 Miércoles 25 de Abril de 1990

FIEL EXPRESION DEL PENSAR DEMOCRATA LIBERAL DE LAS COLECTIVIDADES ARMENIAS DE SUDAMERICA
PRIMER PERIODICO ARMENIO DE SUDAMERICA IMPRESO EN SISTEMA OFFSET

TODA LA ARMENIDAD RECORDO A LOS MARTIRES

La plaza situada en Libertador y Tagle rebosaba de público. Las pancartas desplegadas personalizaban a las distintas representaciones, y los lemas y cantos evidenciaban un indudable calor participativo. La armenidad estaba dispuesta a ser escuchada y a que también la escucharan los responsables de las masacre que hace 75 años sesgó arbitrariamente la vida de más de un millón y medio de connacionales por el sólo delito de ser y sentirse profundamente armenios.

De recordar este acto y adherir profundamente al mismo, se ocuparon los brillantes oradores que usaron el estrado: el diputado Federico Clérici, el dirigente Guillermo Estévez Boero y el dirigente armenio Abraham Aharonian, todos ellos sumamente conmovidos y poniendo el énfasis en la justicia que está reclamando esta atrocidad del siglo XX, hasta hoy impune.

Luego estuvo el homenaje al Padre de la Patria y Libertador, don José de San Martín, como un símbolo de la libertad que requiere el juzgamiento de este holocausto.

Tras este homenaje, las columnas —en las que predominó la juventud, como signo de una justa transmisión a través del tiempo— se encaminaron hacia la embajada turca, donde los cantos, los lemas y las frases sueltas pusieron en evidencia los reclamos de un pueblo que persiste y persistirá en su exigencia de justicia.

Anteriormente, en la concentración, Aharonian había dicho:

"Turquía todavía no ha comparecido ante los tribunales de la humanidad y, aún hoy, los turcos violan los derechos humanos de armenios, árabes y kurdos, y otras minorías étnicas, en Azerbaijan".

Foto Martín Kechichian

LUTO EN ARMENIA

EREVAN, 24. Desde hora temprana, el Monumento a los Mártires Armenios fue visitado por una imponente caravana de nacionales de todas las edades —desde el más pequeño hasta el más anciano, hombres y mujeres— todos los cuales rindieron su doliente homenaje a las inocentes víctimas del más atroz y sanguinario Genocidio de la Historia. También estuvieron presentes, junto al pueblo, las autoridades gobernantes.

Posteriormente S.S.Vazkén I°, Catholicós de todos los Armenios, ofició una Misa de Responso ante el monumento.

Más tarde, en la Catedral de San Echmiadzin se celebró una Misa, en la cual se dió lectura a una bula Pontifical referida a la conmemoración del 75° aniversario de este luctuoso hecho.

Se señala que más de 500.000 personas desfilaron este 24 ante el Monumento a los Mártires, y que también lo hizo una importante delegación de la Diáspora que viajó especialmente a Armenia para participar de los actos conmemorativos.

Oramos por Nuestros Muertos

La Catedral de San Gregorio El Iluminador estaba repleta, cuando a las 10 de la mañana del 24, S.E. Monseñor Grikoris Bouniatian, Primado de la Iglesia Apostólica Armenia para la América del Sur, apareció en el altar para presidir la Santa Misa de Réquien por el alma de nuestros mártires.

Una corriente de fervor recorrió el templo; todos los espíritus estaban concentrados en este recuerdo, todas las bocas acompañaban el rezo litúrgico de la ceremonia.

Luego, terminada la Misa, los fieles se concentraron ante el Monumento a los Mártires instalado en el atrio, donde fueron colocadas las ofrendas florales de homenaje de esta Diáspora.

Más tarde, a las 19, tendría lugar la Misa del rito católico en la Iglesia Nuestra Señora de Narek, la que también se cumplió ante una crecida asistencia de fieles.

Los actos culminarán el próximo sábado 28, cuando en la Catedral Metropolitana (Plaza de Mayo), se oficie la Santa Misa en rito armenio, por el alma de nuestros muertos, la que será presidida por S.E. el Cardenal Primado de la República Argentina, Monseñor Juan Carlos Aramburu.

SU SANTIDAD SALUDA Y BENDICE A ALEX MANOOGIAN

La siguiente es la traducción del video—mensaje que el 1º de Abril de 1990, S.S. Vazkén Iº, Supremo Patriarca y Catholicós de todos los Armenios, envió al señor Alex Manoogian.

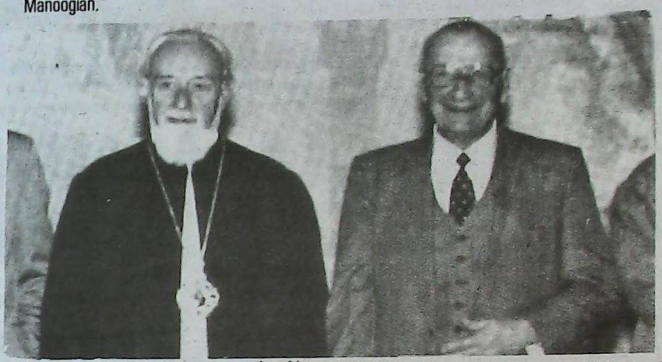

Saludo y bendigo, desde la Madre Sede de San Echmiadzin, como tributo a su retiro tras una vida honrosa y una carrera bien cumplida, al gran benefactor y Presidente Vitalicio de la Unión General Armenia de Beneficencia, Senor Alex Manoogian.

Hoy es también día de celebración para nosotros en Echmiadzin, porque la personalidad de Alex Manoogian ha trascendido los límites de la UGAB y se ha extendido por toda la Iglesia Apostólica Armenia, así como en la vida y destino de la nación Armenia. Alex Manoogian es verdaderamente una excepcional e histórica figura, que ha logrado durante los últimos 40 años convertirse en un fenómeno en la vida del pueblo armenio. Allí es difícil que alguna importante empresa armenia, religiosa o secular, haya dejado de ser apoyada por esta gran organización llamada Unión General Armenia de Beneficencia. Y continuadamente, durante 40 años, Alex Manoogian fue el Héroe de semejante organización, compasivo custodio y talentoso líder, y el primer benefactor que cubrió con su propia asistencia moral y material las múltiples y variadas necesidades de nuestra Nación, tanto en Armenia como en la Diáspora.

Alex Manoogian es también una persona dotada de noble carácter, que dispensa amablemente a todos, ganándose el inquebrantable respeto de todos los armenios, sin excepción. El ha permanecido al margen de las distintas corrientes políticas e ideológicas, convirtiéndose en un verdadero hijo de la Armenia total, un muy querido hijo especialmente de las Iglesia Apostólica Armenia y de San Echmiadzin.

A nosotros nos parece como si la Unión General Armenia de Beneficencia, nacida a lo largo de las riberas del Nilo en 1906, fue creada para Alex Manoogian. El se convirtió en el líder prominente de la organización. Resulta imposible separar el nombre de Alex Manoogian del de la UGAB; ni hoy ni en el futuro. Es por todo esto que con profunda emoción y estima Yo saludo a Alex Manoogian en tan auspiciosa ocasión, cuando líderes de la UGAB y numerosos invitados se han reunido nuevamente con este motivo.

Yo recuerdo el año 1960, cuando en mi primera visita a los Estados Unidos, Yo lo encontré por primera vez en su residencia de Detroit. Tuvimos una corta conversación y allí hicimos nuestro primer conocimento personal. Ambos tuvimos la sensación de que el destino nos había llamado a una misión especial en la vida de la Nación Armenia. Nunca olvidaré el abrazo que ambos nos dimos. Todavía hoy siento ese cálido y placentero abrazo. Fue así como nuestras almas quedaron unidas ese día, y fueron desde entonces un solo corazón y una sola alma. Aunque nosotros vivimos geográficamente apartados uno del otro, Yo aquí en Echmiadzin y él en los Estados Unidos, sin embargo, durante importantes situaciones y hechos de mi carrera Yo he sentido la proximidad y calidez del corazón de Alex Manoogian.

Yo doy gloria a Dios y me conforta el pensamiento de que, casi desde el principio de mi ejercicio como Catholicós, yo disfruté de la cordialidad de Alex Manoogian. Hoy él está en una edad avanzada, pero muy saludable, vivaz y con espíritu optimista. Yo estoy cierto de que el quiere continuar con su liderazgo moral para ser guía espiritual de la UGAB, especialmente desde que el recientemente electo Presidente, su digno y dedicado sucesor, la señora Louise Manoogian Simone, es su hija.

Yo tengo una oración en la que pido a Dios que, durante los años de vida que todavía El pueda concederme, me permita disfrutar de la presencia de Alex Manoogian en la vida de nuestra nación. En esta feliz ocasión, Yo ruego que Dios fortalezca su cuerpo y su alma y que su esposa Marie, a quien Yo encontré por primera vez en 1955, durante la memorable ocasión de mi elección y consagración, permanezca a su lado. Y envío a la señora Manoogian mis mejores deseos, a la vez que ruego por su buena salud. Que la joven y dinámica Presidenta, señora Louise Manoogian Simone, avance, que UGAB progrese, que la Mesa Directiva y todos los capítulos reunidos alrededor de la señora Simone, se fortalezcan, enriquezcan y llenen de gloria a esta maravillosa Unión de Benevolencia.

De rodillas ante el altar de San Echmiadzin, Yo ruego a Dios que sostenga al señor Manoogian, a la señora Manoogian, a Richard y a Louise, y permita que ellos disfruten de muy felices días en sus vidas, y que la UGAB pueda, paso a paso, conquistar nuevas posiciones como institución nacional dedicada a la educación y a la Iglesia.

Querido y venerable señor Alex Manoogian, le ruego acepte mis pontificales congratulaciones, mi amor, aprecio, confianza y bendición. Que su vida sea fortalecida por el Espíritu Santo y eternamente bendecida por el Señor y por nosotros. Amen.

El Dr. Ohanian presento el tercer tomo sobre la causa Armenia

En la Sala Horacio Quiroga de la XVI Exposición Internacional "El Libro del Autor al Lector", tuvo lugar, el sábado 14 del corriente, la presentación del tercer tomo de la obra escrita por el Dr. Pascual C. Ohanian **"La Cuestión Armenia y las Relaciones Internacionales"**, presentación realizada con los auspicios de la Asociación Cultural Armenia.

Abrió el acto el representante de dicha Institución, señor Rubén Mossian, quien tras algunas palabras referidas a la significación de esta obra para la armenidad, invitó a hablar a la señorita Claudia Akian, representante de Akian Gráfica, editora del libro. Esta, distinguió la obra presentada y la personalidad del autor, razones que impulsaron a la empresa editora a no escatimar esfuerzo material para sacar a la luz este tercer tomo, como un aporte a la difusión y conocimiento general de la problemática nacional y su justa solución en favor del pueblo armenio.

Seguidamente el diputado nacional por la UCD., Dr. Francisco Durañona y Vedia, tuvo a su cargo el análisis de este importante trabajo, manifestando que es "...una obra **evidentemente de carácter histórico y, al mismo tiempo, de carácter político, pero que no destruye el cientificismo de que está imbuída"**. Finalmente, el Dr. Durañona y Vedia sostuvo que el pueblo armenio, en su férrea lucha, ha de tener una satisfactoria culminación porque, entre otras cosas, se halla compuesto por elementos humanos de la talla de Ohanian, que contribuyen con denodado esfuerzo al esclarecimiento y resolución de uno de los problemas graves del mundo que todavía se halla pendiente de una solución justa y digna.

Seguidamente, el Dr. Ohanian reseñó el concepto fundamental que abarca el período histórico del tercer volumen de su obra (de 1914 a 1918).

Destacó, en esta parte, la preservación y distinción de los elementos nacionales a través de la cultura, de la idiosincracia, de la política de los pueblos, por lo que las fronteras nacionales cumplían un rol fundamental de una suerte de enclaustramiento de los mismos, pero que, al mismo tiempo y a partir de este período, se avizoraba para el futuro la regionalidad de las nacionalidades, algunas veces voluntarias —como el caso de Yugoslavia— pero otras veces por decisiones políticas y militares que, lejos de preservar las culturas nacionales, ponían en práctica el arrasar con ellas a sangre y fuego, para extirpar y despojar de todo vestigio de identidad a pueblos oprimidos, en los cuales se imponían.. Ese era el caso del Imperio Otomano y su osmanización. Más tarde se habría de reeditar esa metodología con los totalitarismos nazi—facista y stalinista.

El Dr. Ohanian agradeció la importante contribución efectuada por Akian Gráfica Editora, el análisis vertido por el Dr. Durañona y Vedia, y al público en general, de quien sin duda prevé su respaldo en la tarea de difusión de la Causa Armenia.

Cabe recordar que los tomos que precedieron a este tercero de "La Cuestión Armenia y las Relaciones Internacionales", han logrado extraordinaria repercusión pública, no sólo en las comunidades hispano—parlantes sino también en otros ámbitos diasporeanos y en la misma Patria armenia. Al respecto de la Patria, digamos que el Estado Armenio ha puesto al servicio del autor toda una gama de elementos que sirvieron de probanza y fundamentación para establecer —como lo expresó el Dr. Durañona y Vedia— que el único y exclusivo responsable del genocidio del pueblo armenio es el Estado Turco puesto que este delito de lesa humanidad no fue producto de la voluntad de un grupo o, inclusive, de un pueblo entero, sino que resultó de una premeditada decisión política de un Estado de exterminar a toda una nación y sus componentes, la que fue cumplida en toda su magnitud.

UNIFORMES COLEGIALES
ELMAYAN

BLAZERS
PANTALONES
JUMPERS
765-5293
Los Ceibos 63 BOULOGNE

CARTA ABIERTA

AL SENADOR BYRD DE USA Y SU GRUPO

El 27 de febrero de 1990 quedará como una fecha negra para los ciudadanos de Norteamérica.

Realmente, en esa fecha, el ciudadano de U.S.A., que se enorgullecía con el glorioso título de "Defensor de los Derechos Humanos" ante el mundo, por culpa del señor Bird y "su grupo de 51" senadores, bajo la presión del gobierno turco (ese gobierno que hasta nuestros días se viene nutriendo con el dinero americano), cambiaron el título de **"defensor"** por el de **"pisoteador"**, y, en esta fecha, todo el pueblo norteamericano perdió su posición de adalid en el reconocimiento de los derechos humanos, especialmente ante las naciones de la Unión Europea.

Los "51" desconocieron el concepto de los derechos humanos que era el orgullo de sus conciudadanos.

Para que: el genocidio cometido por los turcos (1914—1923) contra los armenios, que es igual que el genocidio cometido por Hitler contra los Judíos, no se reconociera por el gobierno justiciero de Norteamérica.

Para que: al aliado turco, aparte de armamentos se le diera también como asistencia anual la suma de 500 millones de dólares, fruto de los impuestos pagados por los ciudadanos norteamericanos...

...y cuántos otros **para que.**

No era suficiente haber arruinado el concepto de justicia del pueblo americano con infundados miedos políticos sino que ahora, con juegos de palabras, estais tratando, señores "51", de utilizar en vez de la palabra genocidio: **"hechos imprevistos de guerra"**.

Decid, por favor, podeis demostrar si durante los cuatro años (1914—1918) el enemigo inundó Turquía entera matando un millón quinientos mil armenios.

¿Dónde están, entonces, **"los hechos imprevistos de guerra"**?. Pero sí.. la matanza de mujeres y niños armenios con yataganes turcos...

Sí... el haber arrastrado en masa al pueblo armenio, bajo la vigilancia de gendarmes del gobierno, hasta el río Eufrates y haberlos ahogado allí.

Sí.. el haber quemado vivos a los refugiados armenios en las iglesias incendiadas a propósito.

Si sobre esos hechos verídicos, que podeis leer en los testimonios publicados por el embajador americano en Turquía, Mr. Morgenthau, así como en el libro del pastor Lepsius; ¿oh señores "51" senadores!, si todos esos acontecimientos históricos son considerados por vosotros como **"hechos imprevistos de guerra"**, entonces, vosotros no teneis ningún respeto por la vida humana.

Si se llamó genocida a Hitler cuando en hornos especiales hizo incinerar a los judíos, decime, por favor, con qué adjetivo hay que denominar al gobierno turco que, en vez de hornos, transformó en hogueras a las iglesias construídas para la gloria de Dios, quemando vivos allí a millares de armenios.

Dos crímenes con el mismo método ¿por qué niegan la misma calificación, igualmente para los dos? No creo que tengais la pretensión de ser superiores a los miembros del **Consejo Europeo** de 12 naciones dotadas de una antigua cultura y formación estatal.

Ellos, después de las decisiones de los historiadores especializados y de tribunas, aceptaron el genocidio cometido por Turquía (1914—1923) y postergaron el pedido de Turquía para ingresar en el Mercado Común Europeo hasta 1992 **a condición** de que Turquía, hasta esa fecha, haya puesto en vigor, en su territorio, las normas de los derechos humanos y, **además**, haya aceptado el **genocidio** cometido contra el pueblo armenio.

Senor Bird y su grupo, no tratéis de considerar **no responsable** a la Turquía republicana de los pecados del régimen otomano. Con esas falsedades habreis negado las firmas de los presidentes de los Estados Unidos de Norteamérica rubricadas debajo de los tratados de **Sevres** y **Lausana** (1920 y 1923) al lado de la firma del representante de Turquía.

El Tratado de Sevres (1920) impone lo siguiente: **"Se debe considerar a la república Turca el continuador de la personalidad del Imperio Otomano y tendrá a su cargo la responsabilidad de todas las injusticias cometidas de acuerdo con las leyes internacionales, así como la reconsideración y reparación de las mismas"**.

Aquí quiero recordarles, a título de información, que en 1984 (Le Tribunal du Peuple) el "Tribunal del Pueblo", que está formado por legisladores internacionales, titulares del premio Nobel y otras personalidades cumbre de la ciencia y la política, condenó la **negativa de Turquía** a reconocer el genocidio cometido contra los armenios.

Voy a terminar mi carta, ¡oh señores "51" senadores!, asegurándoles que nosotros, los Armenios, no cesaremos de llevar adelante nuestra batalla, en todas partes, por el reconocimiento del genocidio.

Y seguiremos luchando para reconquistar "los territorios armenios delimitados en el Tratado de Sevres (1920) con el arbitraje del presidente americano W. Wilson (arbitraje refrendado por las potencias europeas, USA y Turquía misma).

Respetuosamente

EDOUARD BARSOUMIAN

Traducido por: **Jorge Sarafian**

(Resumido del diario "Nor—or" de Los Angeles, California, del 10 de marzo de 1990)

PRIMER SERVICIO
EN RELACIONES HUMANAS
Para la colectividad
Seriedad y Reserva
Sra. MARIA CRISTINA
Martes — Jueves — Sábado
15 á 19 40—4378
— SIN FINES DE LUCRO —

U. G. A. B.
ARMENIA 1322 - BS. AS.
773-2820 y 771-6500

NUEVAMENTE
* Exitosas Cenas de los Viernes *
PROMOCION 1990
Comisión de Padres
—• DESDE LAS 20 HS. • —
Comidas para Llevar

MUSICA Y CANCIONES ARMENIAS
en discos

•Conjunto de Danzas y Canciones de Armenia
Dirección: Tatul Altunian

•"Nación Gloriosa" — Música y Canciones por diferentes intérpretes

•Canciones Armenias por Manuel

•Flores de la Canción por Raissa Mguerdichian y Rupén Matevossian

•Música para Viloncello por Medea Aprahamian
•"En Vivo" UN long play con canciones por Arturo Kouyoumdjian

PIDALOS EN UGAB

ASAMBLEAS

COMISION de DAMAS Miércoles 2 de Mayo, 15,30hs
LIGA de JOVENES **Sábado 5 de Mayo, 17 hs.**

SCOUTS INVITA.....

Te invitamos a participar de nuestra actividad scout, todos los sábados desde las 15 horas; en Armenia 1322

Agrupación Antranik

Asesoria técnica en riesgos industriales y contratación de seguros generales
ATENCION ESPECIAL A LA COLECTIVIDAD ARMENIA
Bme. Mitre 777 7° B. Capital
TE. 49-1942/1886

Merceril S.A.
Larrea 237. Capital.
I.F.: 48-9343

Distinción a Mons. Bouniatian

Foto Martín Escribidian

En una tocante ceremonia, el señor Embajador de la Unión de Repúblicas Socialistas Soviéticas confirió a S.E. Monseñor Grikoris Bouniatian, Primado de la Iglesia Apostolica Armenia para la América del Sur, diploma y distinción de reconocimiento por la ayuda que dicho prelado prestara a Armenia con motivi del terremoto que la asoló al finalizar el año 1988.

La ceremonia, cumplida en la sede de la embajada, contó con la presencia de un nutrido grupo de amigos y simpatizantes.

Ante la estatua del gran genocidio

Hovhannes Shiraz
Trad. **María Semizian**

No estrujaremos quizás,
la endrina garganta genocida,
de mi padre única tumba
la estatua de la tragedia?

Si yo encuentro una cruz perdida, padre mío,
la besaré y lloraré cual fuera tumba tuya
tu alma, un mundo bajo la lápida, padre mío.
Y cómo, padre mío, no he de besar y llorar
y no he de abrazar cual hostia santa, padre mío,
besarla, acariciarla, adorarla y llorarla.
Oh ! si el viento trajera tu voz, padre mío,
tomaría la estatua de la tragedia, padre mío,
cual si fuera tu tumba la besaría llorando.
Miles de armenios murieron, padre mío,
¡ cómo no he de llorarlos, por la eternidad !

KASPAROV KARPOV FRENTE A FRENTE

Para el 7 de octubre próximo está fijada, en Nueva York la disputa de la corona mundial de ajedrez entre Garry Kasparov y Anatoly Karpov, torneo que luego continuará en Lyon (Francia). Karpov viene de superar al holandés Jan Timan por 6,5 a 2,5, en el match de candidatos.

El ganador entre Kasparov (26 años) y Karpov (28 años) embolsará un millón y medio de dólares, mientras que el perdedor ganará novecientos mil, lo cual presupone una gran expectativa y la necesidad de templar los nervios y la tensión psicológica.

Debemos recordar, también, que Kasparov es uno de los miles de refugiados, junto con toda su familia, luego de los tristes episodios de Bakú, y que hasta la fecha de su encuentro con Karpov procurará, seguramente, un adecuado descanso y la serenidad que le haga olvidar en parte "la imagen de las atrocidades", según sus propias palabras.

Oportunamente reproduciremos en nuestras páginas este sensacional enfrentamiento ajedrecístico.

D.R.K.

CAMPEON EN POTENCIA

Arthur Chiboukhjian tiene sólo 10 años, y desde los 7 se viene concentrando en el ajedrez, bajo la dirección de su abuelo Pakrad.
Vive en Tiflis (Georgia) y en su ciudad natal ha participado en torneos de ajedrez, y su brillante desempeño ha llevado a los entendidos a reconocer que están en presencia de un futuro campeón, considerándolo firme candidato al título de "Master of Sports", nominación que Gary Kasparov ganó cuando tenía 11 años de edad.

HOKEANKISD

Con motivo de cumplirse 40 días del fallecimiento de nuestra madre y abuela

AGAVNI NERGUIZIAN de KECHICHIAN

invitamos a la Misa que haremos oficiar en la Catedral de San Gregorio El Iluminador, el **domingo 20 de mayo de 1990**

Su hijo **Kevork Kechichian**
Sus nietos

MI VISITA A LA MADRE PATRIA

Al partir del aeropuerto internacional de ezeiza, estaba un poco expectante, tenia la curiosidad de saber como iba a ser nuestra madre patria.

El arribo al aeropuerto J.F. Kennedy, de New York, me hizo sentir que estaba cada vez mas cerca de armenia, faltaba menos para el arribo a la madre patria. El señor K. Marashlian, junto a los dirigentes de UGAB de N. Jersey fueron muy hospitalarios con la delegación. Nos invitaron a almorzar, nos mostraron los puntos claves de la ciudad de N. York y nos llevaron a visitar la catedral **"SAN VARTAN"** donde fuimos calurosamente recibidos por el arzobispado armenio de N. York.

UGAB se hizo cargo de acompañarnos hasta el aeropuerto donde embarcamos luego de hacer escala en Frankfurt, arribamos al aeropuerto internacional de Moscú, realmente estábamos cansados de tanto viajar, pero cuando menos lo emaginábamos, se nos acercó un hombre y nos preguntó **"TUK HAIEK"**, en ese momento, se me fue el cansancio y el frío, me sentí muy contento y emocionado de haberme encontrado con un armenio nacido en la madre patria. Justamente ésta persona era enviada por el comité de relaciones culturales de Armenia con la diáspora.

Enseguida nos hizo pasar, sin problema alguno, por la aduana y nos llevo hacia el micro rumbo al aéropuerto interno del cual partimos hacia Erevan.

Al llegar al aeropuerto de **"ZVART—NOTZ"** de Erevan, nos recibió nuestro futuro guía, apodado por los chicos **"RUPIK"**, una persona excepcional, muy cortés y atento con sus huéspedes.

A medida que pasaban los días, mi estancia en la madre patria era confortable a causa de la hospitalidad, la alegria y el honor que los erevantzi le hacen a sus compatriotas, especialmente al recibirnos en sus hogares.

Una cosa que me sorprendió de Erevan fue cuando nos llevaron (a los chicos) a una discotekue con música de tipo pop, como Michel Jackson y otros. Agradezco al Sr. Vahran Hairabedian por no impedirnos divertirnos sanamente, y por haberse portado como un caballero cuando tuvo que actuar en nombre del grupo.

Un punto para destacar es cuando nos llevarón a Leninagán especialmente a un jardín de infantes de chicos huérfanos por el terremoto. En este lugar descubri mi verdadero sentimiento por la madre patria, junto a todos los chicos y chicas me emocioné y noté que eso era más importante que ver algún monumento, era la realidad.

Tengo muchas anécdotas por contar pero me llevaría más de una edeción de *"LIGANDO"* para mí solo, por lo menos, entonces para finalizar quiero tomar las palabras que nos dijo el presidente del Comité de Relaciones con la Diáspora Sr. Dallakian **"La armenidad y el sentirse armenio debe estar en nuestro corazón en forma de brasa, cuando la soplas se convierte en fuego (o sea aparece en nosotros).**

(19) *JUAN PABLO MENECHIAN*
Ex—alumno Promoción 1988
I.Marie Manoogian

MASIVA PARTICIPACION JUVENIL EN LOS ACTOS DEL 24

Por la mañana, los integrantes de Liga de Jóvenes recorrimos la calle Florida, entregando a los transeúntes una flor acompañada de una pequeña esquela que rezaba: **"A 75 años del Genocidio cometido por el Estado Turco contra el pueblo Armenio... una flor en su memoria"**. Allí pudimos percibir la solidaridad del pueblo argentino, y el amplio conocimiento de la gente sobre la "Cuestión Armenia".

Simultáneamente, asistimos a la conmemoración realizada por el Instituto Manoogian, quien contó con la presencia del famoso violinista armenio que hoy nos visita: **Hrachia Harutiunian**. Finalizado este acto, y luego de la ceremonia religiosa cumplida en la Catedral San Gregorio El Iluminador, nos concentramos bajo nuestra pancarta institucional en Av. Libertador y Tagle. Allí, junto a todos los sectores de la comunidad congregados, participamos del acto central que tuvo como oradores a Federico Clérici, G. Estévez Boero y A. Aharonian.

Entonando "Oda a Erevan", en forma unánime nos dirigimos por Av. Libertador hacia la Plaza Grand Bourg, donde la colectividad rindió homenaje al Padre de la Patria, General don José de San Martín. Desde allí, junto con la gran multitud reunida, marchamos hacia la embajada turca, frente a la cual (sumados a las demás agrupaciones armenias) manifestamos nuestro repudio hacia aquel Estado, sobre el que recae la responsabilidad del primer Genocidio del Siglo XX

Hoy, a 75 años del mismo, la comunidad armenia de la República Argentina, participando activamente de los actos conmemorativos demostró e hizo saber a la opinión pública nacional e internacional que **la sangre derramada jamás será olvidada.**

UGAB
LIGA DE JOVENES

1915-24 DE ABRIL-1990 LOS ARMENIOS DEL MUNDO

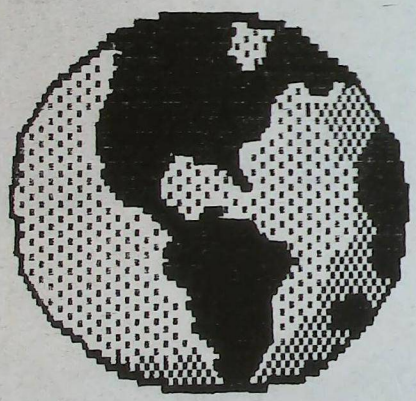

RECLAMAMOS justicia !!

El 24 de Abril de 1915 es una fecha luctuosa no solo para el pueblo armenio, sino para toda la humanidad, 1.500.000 Armenios fueron masacrados por el Estado Turco, en lo que se considera el primer genocidio del siglo XX. El Panturquismo creyó lograr así, el exterminio de todo un pueblo. En estos ultimos 2 años otros actores (en este caso la RSS de Azerbaijan), pero con la misma ideología que sus antecesores de 1915, han intentado repetir la historia en Sumgait, Najichevan, Bakú, etc. Demas esta decir que estos intentos han sido en vano. Hoy, a 75 años del genocidio el Pueblo armenio no solo vive, se multiplica y crece a traves de su arte, deporte cultura, etc., sino que fundamentalmente lo hace sobre un territorio que le es propio: la RSS de Armenia. Las ultimas informaciones nos hablan a las claras de esta Nación, que sin armas, o con armas para defenderse no permitirá mas crimenes impunes: no permitirá otro abril de 1915.

LIGANDO

CINEMA

30 DE ABRIL

CINEMA

HACETE LA PELICULA

UGAB
LIGA DE JOVENES

LAS HONRAS A LOS

Նահատակաց Յիշատակին Նուիրուած

1

2

5

6

9 10

MARTIRES, EN IMAGENES

Հանդիսութիւնները՝ Նկարներով

3

4

7

8

1) Monseñor Bouniatian presidiendo el Oficio de Réquiem.

Սրբազան Բունիաթեան կը հովանաւորէ Ս.Պատարագը

2) Vista del público asistente a la ceremonia religiosa.

Տեսարան մը Ս.Պատարագի ներկաներէն

3) Responso ante el Monumento a los Mártires

Նահատակաց Ծուշարձանին առջեւ

4) El público asiste conmovido al homenaje ante el monumento

Հանրութիւնը յուզումով կը հետեւի մեծարանքի հանդիսութեան

5) Vista parcial de la multitud congregada en la Plaza

Մասնակի տեսարան մը հաւաքուած բազմութենէն

6) Dignatarios eclesiásticos y oradores en el palco principal

Զանազան անկիւններ՝ Թրքական դեսպանատան առջեւ հաւաքուած բազմութենէն

7) La columna se pone en marcha hacia la embajada de Turquía

Սրբազաններ, կղերական դասը եւ հրետորներ ամպիոնին վրայ

8) Estudiantes, presididos por sus banderas, avanzan en columna

Արշաւ դէպի Թրքական դեսպանատուն

9, 10 y 11) Distintos enfoques de la multitud congregada frente a la embajada turca.

Դպրոցականներ իրենց դրօշակներով

11

Fotos MARTIN KESKISKIAN

Փրոֆ.Գէորգ Բրուտեանցի Մամլոյ Ասուլիսը

Ամբողջ տեղական հայ սամլոյ ներկայացուցիչները եկած էին հայրենի նշանաւոր ակադեմիկոս՝ Փրոֆ. Գէորգ Բրուտեանցի մամլոյ ասուլիսին, որ տեղի ունեցաւ անցեալ Երեքշաբթի, Ապրիլ 17, ժամը 20.30-ին, Արժանթինահայ Մշակ.Միութեան տան մէջ:

«Սեւան» շաբաթաթերթի ներկայացուցիչը կարդալէ յետոյ կենսագրական գիծերը հայրենի իմաստասէրին՝ խօսք առաւ այս վերջինը:

Կուռ ու բովանդակալից ելոյթով մը, որ կը յատկանշուէր իր գիտական վերլուծումի խորութեամբ եւ զգայնականութեամբ զերծ մօտեցումով՝ Փրոֆ.Բրուտեանց ընդգրկեց մէկէ աւելի հարցեր, հայութիւնը յուզող եւ հայրենիքը տագնապեցնող: Առարկայօրէն ներկայացուց հայրենի ներկայ իրադրութեան էական երեսները, մասնաւորապէս անդրադառնալով երկրաշարժի, որքան մարդկային թէ նիւթական վնասներուն, նոյնքան՝ անոր պատճառած հոգեկան ընկճկումին, յառաջացացուցած բարոյալքումի գործօնին, տալով օրինակներ՝ այրուցած հայ կիներու, որբացած մանուկներու, հաշմանդամներու, կանխահասօրէն ծերացած երիտասարդ սգաւորներու եւ այլ մարդոց: Եզրակացուց ըսելով թէ տարիներու կը կարօտի այդ բարոյական հարուածը յաղթահարելը. բացատրեց այն մեծ վնասները զորս պատճառեց Հայաստանի երկարատեւ շրջափակումը, որ պարբերաբար ու նաեւ այսօր կը կրկնուի, առանց անոր առաջքը կարենալ առնելու: Երկար ուշացումը յետոյ եւ ատեն-ատեն, ըստ բախտի, աղէտի վայրերը Ատրպէյճանի վրայով հասնող շինանիւթերը՝ կը գտնուին վատ, գրեթէ անգործածելի վիճակի մէջ: Տարբեր հաստատութիւններէ եւ աշխարհի այլ կողմերէ եկող գործաւոր-մասնագէտ-ճարտարապետներու խումբեր երկար ատեն անգործ սպասելէ յետոյ մեկնեցան իրենց համապատասխան երկիրները: Կիսատ մնաց վերակառուցումի գործը: Փրոֆ. Բրուտեանց խօսեցաւ նաեւ վերակառուցումի ու հրապարակականութեան թոհուբոհին մէջ, սուկի պէս բուսնող բազմաթիւ տասնեակ միութիւններուն ու կազմակերպութիւններուն մասին: Կարեւոր շեշտ դնելով անոնց բացասական երեւոյթներուն վրայ՝ որ Հայրենիքը կը վերածեն վիթխարի գլուխով եւ անճշտ իրանով բազմոտանի մարմնի մը: Անոնք չեն սատարեր ներդաշնակ, միաձոյլ ու արդիւնաւոր գործունէութեան մը հրամայականներուն ու կը ջլատեն քաղաքական կեանքը:

Ելոյթին աւարտին՝ մամլոյ ներկայացուցիչներու կողմէ իրեն ուղղուած հարցումներուն, որ կը վերաբերէին հայրենի ողբերգութիւնէն հնչած դուրս գալու հաւանականութիւններուն, Ազերի մարտահրաւէրը ընդունելու գծով որդեգրուած եղանակներուն, Ատրպէյճանի երկաթուղագիծը փոխադրելու կարելիութիւններուն (օրինակ՝ Վրաստանով), հայրենի ներկայ իրադրութեան, եւ այլն՝ բոլորին ալ յարգելի հայրենի հիւրը, պատասխանեց դիպուկ կերպով, հանդարտ, տրամաբանական ու յատակ ոճով, իմաստասէրի վայել ծանրախոհութեամբ եւ էականօրէն բարոյական քաջութեամբ ճշմարտութիւնը ներկայացնելու առանց շպարի, բայց՝ ընդրութեամբ:

Ցետ մամլոյ ասուլիսին, տեղի ունեցաւ ընդունելութիւն մը, Խ. Միութեան փոխ-հիւպատոս Պրն.Ցարութիւն Վերմիշեանի եւ այլ տեղւոյս ազգային դէմքերու ներկայութեամբ: Պատեհ առիթ մըն էր՝ մօտէն ու մտերմիկօրէն խօսելու ականաւոր հայրենի հիւրին հետ՝ զոր օգտագործեցինք պատշաճօրէն արծարծելով հայութիւնը յուզող հարցերուն այլ եւ այլ երեսները:

Ընդունելութիւնը, որ ընթացաւ հաճելի ու սիրալիր մթնոլորտի մէջ, վերջ գտաւ հայրենի Ակադեմիկոսի հակիրճ, բայց յուզիչ ազգային միասնականութեան հրամայականը ընդգծող խօսքով:

Կը շնորհաւորենք Ակադեմիկոս Փրոֆ.Գէորգ Բրուտեանցը, եւ իրեն բարի կեցութիւն կը մաղթենք մեր մէջ: Զմոռնանք ըսելու, որ ան պիտի դասախօսէ «Նոր Մարաշ» տան մէջ յառաջիկայ Հինգշաբթի, 26 Ապրիլի, ժամը 20.30-ին, կազմակերպութեամբ՝ Արժանթինահայ Մշակ. Միութեան:

Նորայր Գարամանուկեան

Բաց Նամակ Ծերակուտական Պըրտին Եւ Իր Երամին

Թուրքիոյ, եւ իր մեղսակիցներուն, մէկ կողմէ՝ բանեցուցած ճնշումը նախագահ Պուշի եւ Ծերակուտականներուն վրայ, միւս կողմէ՝ նիւթած սադրանքները եւ խեղաթիւրումներու արշաւը, շնորհիւ ԱՄՆ-ի վարչական անճանաւորութիւններու՝ ձախողութեան մատնեցին հայերու կողմէ ԱՄՆ-ի Ծերակոյտին ներկայացուցած Բանաձեւը, նուիրուած հայ ցեղասպանութեան 75-րդ ամեակին:

Ուժգին եղաւ բողոքի ու ցասումի ալիքները, զորս Ծերակոյտին մեքենան՝ հայկական բանաձեւին յառաջացուց ամբողջ ԱՄՆ-ի հայ գաղթօճախներուն մէջ:

Ստորեւ կու տանք դրուատելի օրինակ մը, իսկապէս պերճախօս ու խիզախ բողոքի մը, որ «Բաց Նամակ Ծերակուտական Պըրտին եւ Իր Երամին» խորագրին տակ, կը բարձրացնէ Երուանդ Պարսումեան, Լոս Անճելըսէն, մերկացնելով հրէշային դաւադրութեան մը բոլոր ներիչ ծալքերը: (խմբ.)

27 Փետրուար 1990-ը, Միացեալ Նահանգներու խաղաթղթիներուն համար պիտի մնայ սեւ թուական մը:

Արդարեւ, այդ թուականին, «Մարդուն իրաւունքներուն *պաշտպան*»ի պանծալի մակդիրը՝ որով ԱՄՆ-ի խաղաթղթին կը հպարտանար յաչս աշխարհի, Պրն.Պըրտը եւ իր երամը –51 ծերակուտականները– թուրք պետութեան սպառնալի ճնշումին տակ (այն պետութեան, որ ամբրիկեան դրամով կը սնանի մինչեւ օրս), «պաշտպան»ի մակդիրը փոխարինեցին «ոտնակոխող»ի մակդիրով: Եւ այսպէսով, ամբողջ ամերիկեան ժողովուրդ ը, մարդկային իրաւունքներուն ճանաչման իր ռահվիրայի դիրքը կորսնցուց, մանաւանդ Միացեալ Եւրոպայի ազգերու մօտ:

«51»երը իրենց խաղաթղթիներուն հպարտանքը եղող «Մարդուն իրաւունք»ը անտեսեցին,

Որպէսզի՝ Հիթլէրի կողմէ հրեաներուն հանդէպ իրագործուած ցեղասպանութեան յար եւ նման ցեղասպանութիւնը Թուրքիոյ կողմէ գործադրուած (1914–1923) *չմիշատակուի* ամերիկեան «արդարադատ» կառավարութեան մօտ,

Որպէսզի՝ թուրք «դաշնակից»ին, անկախաբար զէնիթրու հսկայ բանակին հայթայթումէն, նաեւ տրուի, իբր տարեկան նպաստ, ամերիկեան խաղաթղթիներու տուրքերով *բոյացած* 500 միլիոն տոլարի գումարը···,

Որպէսզի՝ վերջապէս Թուրքիան նկատուի ամերիկեան սերտակցութեան ճամբով, եւրոպական մակարդակով պետութիւն՝ արժանի Եւրոպական Հասարակաց Շուկայի անդամութեան:

Եւ դեռ որքա՜ն «որպէսզի»ներ···:

Ակնյայտ է, որ այս թէ՛ նիւթական եւ թէ մանաւանդ բարոյական սկզբունքներու բոլոր զիջումները կը գործադրուին ԱՄՆ-ի կողմէ, պարզապէս Թուրքիան –որ սահմանակից է Խ.Միութեան Կովկասի ճակատով– բարեհաճի դաշնակից մնալ Ամերիկայի հետ··· եւ սովետական գրոհի մը պահուն (···եթէ պատահի) ան պաշտպանի, ՆԱԹՕ-ի կամուրջով, ամերիկեան հովանաւորութեան սահմաններուն:

Դիտցէէ «51» պարոններ, որ այսօր ժամանակը փոխուած է եւ այսպիսի խաբուսիկ պատճառաբանութիւններով ձեր ժողովուրդը վախի մէջ կը պահէէ եւ անոր թէ՛ բարոյական հաւատամքը («Մարդուն իրաւունքները») կ'ոտնակոխէէ եւ թէ անոր վճարած տուրքերէն բաժին կը հաւէէ Թուրքիոյ:

ԱՄՆ-ի եւ Խ.Միութեան ամենամօտ սահմանը նոյն իսկ ամերիկեան հահանգ Ալասքան է···: Հոն, սովետական գրոհի մը պահուն, Թուրքիան որեւէ ձեւով չի կրնար ձեզի օգտակար ըլլալ:

Գալով Եւրոպայի պաշտպանութեան թուրքիոյ բերելիք օգնութեանը՝ ընդդէմ սովետական ներխուժումի մը, ա՛լ աւելորդ հոգ է, տրուած ըլլալով, որ թէ՛ Լեհաստանի եւ թէ՛ Պալքանեան երկիրներուն ազատագրումը սովետական ծիրէն, արդէն սպասվութեան լայնածաւալ գօտիով մը օժտեց Արեւելեան Եւրոպան:

Իսկ կովկասեան ճակատէն սովետական գրոհի մը հաւանականութիւնը նուազած է: Վերջին օրերուն, ազերիներուն հակասովետ ցոյցերուն առիթով իրենց (ազերիներուն) Թուրքիոյ հետ արլեան կապի գոյութիւնը դրսեւորեցին՝ թրքական դրօշակներ ճօճելով իբրեւ ազգային դրօշ···:

Սովետը ա՛լ իր կռնակը, այս օրերուն, չի վստահիր ո՛չ ազերիին եւ ոչ ալ (թերեւս) վրացիին:

Իսկ Թուրքիան, այս անգամ ալ –Աստուած մի արասցէ, եթէ պատերազմ ծագի սովետներու եւ Եւրոպայի միջեւ– իր չէզոքութիւնը պիտի պահէ, տրուած ըլլալով, որ իր կռնակի յոյնն ու պուլկարը թրքական բանակներուն իրենց հողէն անցքը պիտի չթոյլատրեն, դարերով այդ բանակներուն համը ճաշակած ըլլալնուն···:

Այսօրուան տուեալներով, միակ ծառայութիւնը որ Թուրքիա կրնայ ապահովել ՆԱԹՕ-ի մէջ մնալու, ամերիկեան զէնիթրու Նախիջեւանի ճամբով հասցնելն է Ատրպէյճան (···հարազատ արեւակիցները Թուրքիոյ) որպէսզի անկից ալ այդ ռազմամթերքները

(Շար.ը էջ 9)

Բաց Նամակ...

(Շար. 8–րդ էջէն)

Տեղին է յիշել, որ 1921–ին, Թուրքիոյ նախկին նախարար էնվէր փաշան այս նպատակով մինչեւ Թաշքենտ արկածախնդրութիւն ըրած էր:

Իսկ թէ փաճ-ուրանիզմը ի՞նչ պատուհասներու դուռ կրնայ բանալ Եւրոպային եւ Ամերիկային, կը բաւէ չմոռնալ *Հոմէյնիական չարժումը*:

Չէր բաւեր ձեր բաղաբական անհիմն սարսափներով ամերիկեան ժողովուրդին արդարադատութեան ձեր խափանումը, ահա բառախաղերով ալ կը փորձէք, «51» պարոններ, *«ցեղասպանութիւն»* (casualties of war) որակումը:

Ըսէ՛ք, խնդրեմ, կրնա՞ք փաստել, թէ ամբողջ չորս տարուան (1914–1918) ընթացքին թշնամին ողողած ըլլայ ամբողջ Թուրքիան, չարդելով 1.500.000 հայեր: Կրնա՞ք փաստել, որ օդային ռմբակոծումներ տեղի ունեցած են ամբողջ թուրքիոյ բնակչութիւնը ջնջացնող (հայն ալ հետը թուրքին): Գիտէ՞ք թէ Հիրոշիման բանթող աթոմական բառ ռումբեր հազիւ պիտի կարենային բնաջնջել Թուրքիոյ ամբողջ տարածքին վրայ բնակող 1.500.000 հայերը: Ո՞ւր են ուրեմն ձեր «պատերազմի անակնկալ դէպքեր»ը:

Բայց եթէ... եաթաղանով մանուկներն ու կիները ջարդելը...

Եթէ... զանգուածով հայ ժողովուրդը *պետական ժանտարմաներու* հսկողութեամբ Եփրատ գետը հասցնել եւ զանոնք ջրամոյն ընելը...

Եթէ... հայ գաղթականները –միշտ *առաջնորդուած պետական ոստիկաններով*– սուրիական անապատին մէջ արեւուն տակ չորցնելը...

Եթէ... եկեղեցիներու մէջ բանտարկուած հայերը հրդեհելով ողջակիզելը...

Եթէ... եթէ այս ամբողջը, որուն մասին վկայութիւնները կրնամ կարդալ *ամերիկեան դեսպան* Մորկընթաուի տեղեկագրութիւններուն մէջ, ինչպէս նաեւ *գերմանացի պատուելի* Լեփսիուսի գիրքին մէջ, ո՛վ «51» ծերակուտականներ, եթէ այս բոլորը ձեզի համար *«պատերազմի անակնկալ դէպքեր»* կը նկատուին, ուրեմն դուք մարդկային կեանքին հանդէպ ո՛չ մէկ յարգանք ունիք...

Հիթլերը կոչուեցաւ *«ցեղասպան»*, երբ մասնաւոր փուներու մէջ ողջակիզել տուաւ հրեաները· ըսի՛ք, խնդրեմ, ի՞նչ ածականով պէտք է որակել թուրք պետութիւնը, որ փոխան փուռի, Աստուծոյ անունով կառուցուած եկեղեցիները վերածեց հնոցի, ողջակիզելով բազմահազար հայեր...:

Նոյն մեթոտներով գործադրուած զոյգ ոճիրներ՝

Մին 1.500.000 զոհեր՝ եկեղեցիներու մէջ ողջակիզուած, եաթաղանով ջարդուած, գետամոյն եղած եւ անապատի աւազներու մէջ չորցած,

Միսը՝ 6.000.000 զոհեր, փուռերու մէջ ողջակէզ, հրացազարկ եւ ձիւներու մէջ սառած:

Ինչո՞ւ նոյն որակումը կը գլանաք տալ հաւասարապէս երկուին ալ: Արդեօք *վեց միլիո՞ն է ձեր չափանիշը (թիւը) «ցեղասպանութիւն»*:

Պարոննե՛ր, «51»եր, ձեզմէ պիտի խնդրեմ, որ «ցեղասպանութիւն» բառին սահմանումին համար բարի ըլլաք կարդալ «Պրիթանիկա» համայնագիտարանը... գիտնալու համար, որ զոհերու թիւը չէ չափանիշ, այլ՝ նախասահմանուած արարքները:

Չեմ կարծեր, որ դուք յաւակնոտութիւնը ունիք գերադաս ըլլալու՝ ձեր մշակոյթով եւ դարերու պետականութեամբ օժտուած Եւրոպական 12 ազգերու խորհրդարանի անդամներէն:

Անոնք, մասնագէտ պատմաբաններու եւ ատեաններու որոշումէ ետք, ընդունեցին Թուրքիոյ կատարած ցեղասպանութիւնը (1914–1923), եւ Եւրոպական Հասարակաց Շուկայ մուտքի համար Թուրքիոյ 1987–ին կատարած առաջարկը յետաձգեցին մինչեւ 1992, *պայմանաւորելով*, որ մինչեւ այդ թուականը Թուրքիա կիրարկած ըլլայ իր երկրին մէջ «մարդկային իրաւանց» պահանջքները, *ասոնցմէ* ընդունած ըլլայ հայոց հանդէպ կատարուած *ցեղասպանութիւնը*:

Դուք, ո՛վ «51» ծերակուտականներ, լաւ գիտէք որ մինչեւ այսօր Թուրքիոյ բանտերը մահուան նախադռներն են բրտախօսներու, որոնք համարձակած իրենց տուներէն դուրս մայրենի լեզուով –քրտերէն– խօսած ըլլալու «մահացու» մեղքը գործելու: 30.000 փոքրամասնական քիւրտեր *իրաւունք չունին* յիշատակելու իրենց արմատները:

Ահա ա՛ս է պատկերը Ամերիկայի «հաւատարիմ» եւ «եւրոպականացած» «դաշնակից» Թուրքիոյ:

Պրն. Պրլտ (եւ ձեր երամը) մի՛ փորձէք հանրապետական Թուրքիան *անպատասխանատու* նկատել օսմանեան իրաւակարգին յիրկրէն: Այս խեղաթիւրումով դուք ուրացած կ'ըլլաք Դաշնագիրներուն ստորագրութիւնները *Սեւրի* եւ *Լոզանի* դաշնագիրներուն տակ (1920–ին եւ 1923–ին), առընթեր հանրապետական Թուրքիոյ ստորագրութիւնները:

1920–ին Սեւրի դաշնագիրը կը պայմանաւորէ հետեւեալը· «Թուրքիոյ հանրապետութիւնը *պէտք է* (must) *նկատուի նախկին Օսմանեան կայսրութեան անձնաւորութիւնը* (personality) *չարունակողը, եւ կը մնայ բեռնաւորուածը* (burdened), *միջազգային օրէնքին պատասխանատուութեամբ յայտնուող* (arising out) *անիրաւութիւններուն* (wrongs), *կատարուած Օսմանեան կայսրութեան կողմէ, եւ այդ անիրաւութիւններուն վերագնահատումին եւ հատուցումին պատասխանատուն*»:

Գիտնալով հանդերձ, որ դուք, «51»րդ, միմիայն «բարոյական սկզբունքներով ուժաւորուած» վճիռները կը ստորագրահատէք, զանոնք *անչահ* նկատելով, սակայն հոս կ'ուզեմ յիշատակել –առի տեղեկութիւն– որ 1984–ին, «Ժողովուրդի Դատարան»ը (Tribunal du Peuple), որ կազմուած է միջազգային օրէնսգէտներէ, Նոպէլեան մրցանակիրներէ եւ այլ բաղաքական գիտութեանց գագաթ անձնաւորութիւններէ (բոլորը 12 անձեր), *դատապարտեց Թուրքիոյ մերժումը*՝ «Հայոց հանդէպ եղած ցեղասպանութեան ճանաչումը»:

Պիտի վերջացնեմ այս բիչ մը շատ երկարած ճամակս, վստահեցնելով ձեզ, ո՛վ «51» ծերակուտականներ, որ մենք, հայերս, պիտի չդադրինք «ցեղասպանութեան» ճանաչումին համար մեր պայքարը մղելէ ամէնուրեք:

Ես վստահ եմ, որ դուք, «51» ծերակուտականներդ ներքնապէս համոզուած էք, թէ ըլլա՛յ օսմանեան, ըլլա՛յ հանրապետական Թուրքիան, փորձեց բնաջնջել հայկական հողերուն պատմական եւ իրաւական տէրերը (...չարդով եւ արտաքսումով սահմաններէն դուրս), որպէսզի «Լքուած հողեր»ու օրէնքով, այդ հայկական հողերը «թրքական մայր հող» նկատուին...:

Այս հակաօրինական պարագային ալ, ձեզ կը վստահեցնենք, որ մեր պայքարը պիտի չդադրեցնենք, *վերատիրանալու* համար 1920–ին (Սեւրի դաշնագրով) ԱՄՆ–ի նախագահին, Ուիլսընի իրաւարարութեամբ (իրաւարարութիւն՝ լիազօրուած եւրոպական երկիրներու եւ ԱՄՆ–ի ու թրքական կառաւարութիւններու ստորագրութեամբ) *սահմանագծուած հայկական հողերուն*:

Մենք լաւ գիտենք, որ մեր պայքարը պիտի ըլլայ Դաւիթի եւ Գողիաթի պայքար: Նաեւ գիտենք, թէ թուրքը, թէեւ այժմ հանրապետական, չէ դադրած իր ջարդարարի «Կոչում»էն, ըլլա՛յ իր հողին վրայ –1956ին Իսթանպուլի մէջ, աշխարհի բոլոր հիւպատոսներու բիթին տակ, յոյներ եւ հայեր ջարդեցին եւ անոնց ինչքերն ալ թալանեցին–, ըլլա՛յ իր արեւնակից եղբօրը, ազերիներու հողին վրայ – վկայ Սումկայիթի եւ Պաքուի ջարդերը:

Սակայն, պ.պ.պ.ըլտ եւ իրեն հետեւորդ ծերակուտականներ, մի՛ մոռնաք, որ մենք, հայերս, մեր հաւատքը դեռ չենք կորսնցուցած զարգացած ազգերու բարոյական աջակցութեան վրայ՝ մեր արդար դատին հանդէպ, ինչպէս նաեւ գիտցէք, որ մենք *վերանորոգուած* ենք դարերու ընթացքին կոփուած մեր կորովը, պայքարելու համար մինչեւ վերստացումը պապենական մեր սրբազան հողերուն:

«Նոր Օր», Մարտ 21, 1990

Ցարգանքներով՝
Երուանդ Պարսումեան
Լոս Անճելըս, 10 Մարտ 1990

Ինճնապաշտպանութիւն

Գրեց՝ *Արայ Գալայճեան*

Շար. եւ Վերջ

Ընթերցողը թերեւս խորհի թէ Մոսկուա հակահայ ծրագիր մըն է որ կը հետապնդէ Հայաստանի միակ ռազմական դպրոցին հաւանական փակումով: Երբեք: Եթէ փակումը իրականութիւն դառնայ, այդ պիտի ըլլայ միմիայն մե՛ր պատճառով եւ ուրիշ ո՛չ ոքի:

Ահա թէ ինչ կը նկարագրէ Տիգրան Խաչատրեան:

Նախ կը հաստատէ. «Այն, ինչի մասին պատմելու եմ՝ գոյները խտացուած չեն, նկարագրելու եմ յատուկ դպրոցում տիրող վիճակը, որ քիչ է տարբերւում գաւեշտալի լինելուց: Քաջ զինուոր Շվայկն անգամ հազիւ կարողանար երեւակայել մի այնպիսի անհեթեթ հանելուկ-խնդիր, ինչպիսին առաջադրում են այս հաստատութեան զինուորական այրերը»:

Հանելուկ առաջին. քանի՞ ուսանող ունի դպրոցը: Պաշտօնական թիւն է 268, դասամատեաններում տուածը՝ 265, իսկ յանախումներու տետրերու համաձայն՝ 162...: Իսկ «ուսումնական գծով դիրեկտորի տեղակալ»ին հաշիւով՝ 224: Ո՛չ ոք գիտէ: Իսկ առանձին դասարանները՝ ահաւասիկ օրինակ մը. «Միայն երկրորդ վաշտում 98 կուրսանտի փոխարէն, երբ, ինչպէս վկայում է վաշտի հրամանատարը, հիւանդ են 27-ը, դասերին մասնակցում են... 40-ը»: Չեմ խորհիր որ ընթերցողներս կրնան այս հանելուկը լուծել:

Հանելուկ երկրորդ. ո՞ւր են ուսանողները դասաժամերու ընթացքին: Ցայտնի կ'ըլլայ որ ոչ ոք գիտէ...: «Դպրոցի ղեկավարութիւնը հանրապետութեան ներքին գործերի մինիստրութեան չի բարեհաճում տեղեակ

(Շար.ը էջ 14

Ամենայն Հայոց Վազգէն Ա.Հայրապետի Պատգամը Տիար Ալեք Մանուկեանի ՆուիրուածՄեծարանքի Հանդիսութեան Ապրիլ 1, 1990

(Ամբողջական Բնագիր)

Ամենայն Հայոց Մայր Աթոռ Ս.Էջմիածնէն կը բերեմ իմ ողջոյնը եւ օրհնութիւնը այսօրուայ կազմակերպուած հանդիսութեան, նուիրուած ազգային մեծ բարերար եւ Հ.Բ.Ը.Միութեան Ցկեանս Նախագահ Ալեք Մանուկեանի կեանքին, վաստակին եւ գործունէութեան:

Այսօր տօնական օր է նաեւ մեզի համար, Էջմիածնի համար, մեր համայն Եկեղեցիին համար. որովհետեւ Ալեք Մանուկեանի անձնաւորութիւնը Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան սահմաններէն անդին կ'անցնի եւ կը տարածուի համայն Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ եւ հայ ժողովուրդի կեանքին եւ ճակատագրին վրայ: Ալեք Մանուկեան խսկապէս պատմական բացառիկ անձնաւորութիւն մը դարձաւ որ իր շուրջ 40 տարիներու գործունէութեամբ. ան սքանչելի երեւոյթ մը դարձաւ հայ կեանքէն ներս տեւապէս: Հայ կեանքի մակարդակի վրայ գրեթէ չկայ կարեւոր մէկ նախաձեռնութիւն, իրագործում -եկեղեցական, ազգային եւ հայրենակցական իմաստով-, որուն առնչուած չըլլայ այս մեծ կազմակերպութիւնը որ կը կոչուի Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւն: Եւ Ալեք Մանուկեան 40 տարիներ շարունակ հանդիսացաւ այդ Միութեան հերոսը, կրնամ ըսել, իբրեւ սրտցաւ հոգատար ու տաղանդաւոր կազմակերպիչ, նաեւ իբրեւ առաջին բարերարը որ իր նիւթական ու բարոյական միջոցներով հասաւ գոհացում տալու համար մեր ժողովուրդի բոլոր տեսակի կարիքներուն, ի Հայաստան եւ ի սփիւռս աշխարհի:

Ալեք Մանուկեան հանդիսացաւ նաեւ ազնուական նկար ...ով օժտուած անձնաւորութիւն մը, որ իր շուրջը սփռեց ջերմութիւն եւ ...այելեց անվերապահ յարգանքը մեր ժողովուրդի բոլոր զաւակներուն, անխտիր: Ան աջատեց ինքզինք գաղափարախօսական հոսանքներէ եւ դարձաւ համայն հայ ժողովուրդի սիրեցեալ զաւակը, մանաւանդ Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ եւ Սուրբ Էջմիածնի:

Կը խորհիմ թէ 1906 թուականին Նեղոսի ափերուն ծնունդ առած, կազմաւորուած Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը կարծէք թէ ստեղծուած էր Ալեք Մանուկեանին համար: Ան տիրական նախագահը դարձաւ այդ Միութեան, իր ողջ կեանքի տարածքին վրայ: Այլեւս կարելի չէր Ալեք Մանուկեանի անունը բաժանել Հ.Բ.Ը.Միութենէն. ոչ այսօր եւ ոչ ալ ապագային: Ահա թէ ինչու ես բացառիկ յուզումով եւ ոգեշնչումով, յարգանքով կ'ողջունեմ Ալեք Մանուկեանին, իր այս հանդիսաւոր նիստի առիթով երբ Բարեգործականի ղեկավարներ եւ բազում հիւրեր ներկայ են զինք կրկին անգամ տօնախմբելու: Կը յիշեմ 1960 թուականը դէպի Միացեալ Նահանգներ իմ առաջին ուղեւորութեան առթիւ, Տիթրոյթ քաղաքի իր բնակարանին մէջ առաջին անգամ հանդիպեցայ իրեն. կարճատեւ տեսակցութիւն մըն ալ ունեցանք եւ զիրար ճանչցանք լիութեամբ, այդ կարճատեւ տեսակցութեան ընթացքին: Զգացինք միասին որ յատուկ առաքելութեան մը կոչուած ենք հայ ժողովուրդի կեանքէն ներս: Եւ այն գրկախառնումը եւ այն ջերմութիւնը որ ունեցանք, մինչեւ այսօր չեմ մոռնար:

Այսօր ալ կը զգամ Ալեք Մանուկեանի այդ ջերմ գրկախառնումը միեւնոյն քաղցրութեամբ: Այդ օրուանէ մեր հոգիները միացան կարծէք, դարձան մէկ սիրտ ու մէկ հոգի եւ թէեւ աշխարհագրականօրէն հեռու կ'ապրինք իրարմէ, ես այստեղ, ինք Միացեալ Նահանգներ, սակայն իմ գործունէութեան կարեւոր փուլերուն մէջ, կարեւոր իրադարձութիւններու ընթացքին, բախտորոշ պահերին ես զգացած եմ մօտիկութիւնը, ջերմութիւնը իմ կողքին, Ալեք Մանուկեանի սրտին:

Ես փառք կու տամ Աստուծոյ եւ մխիթարուած եմ հոգիով որ իբրեւ կաթողիկոս իմ գործունէութեան գրեթէ առաջին շրջանին եւ մինչեւ այսօր վայելեցի սրտի ջերմութիւնը Ալեք Մանուկեանին: Այսօր ինք յառաջացած տարիքի մէջ է անշուշտ, բայց քաջառողջ եւ մանաւանդ հոգիով կայտառ ու լաւատես է: Վստահ եմ որ ան պիտի շարունակէ իր հոգիով, բարոյական հեղինակութեամբ առաջնորդ ու ոգի դառնալ նաեւ յետ այսու Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան դեռ երկար տարիներ, մանաւանդ որ նորընտիր նախագահը, նոյնքան արժանաւոր ու նուիրուած Տիկ. Լուիզ Մանուկեան Սիմոնը, իր դուստրն է:

Մաղթանք մը ունիմ՝ որ Աստուած տակաւին ինչքան տարիներ որ ինծի շնորհէ, ես այդ տարիներուն ընթացքին միշտ վայելեմ ներկայութիւնը մեր մէջ, մեր ժողովուրդի կեանքին մէջ Ալեք Մանուկեանին: Այս հանդիսաւոր ու խորհրդաւոր պահուն կը մաղթեմ որ Աստուած զօրացնէ իր մարմինն ու հոգին, եւ իր կողքին նաեւ քաջառողջ շարունակէ ապրիլ եւ գործել նաեւ իր կողակիցը՝ Տիկ. Մարին, որ ես առաջին անգամ ճանչցայ 1955 թուականին Ս.Էջմիածնի մէջ, իմ ընտրութեան եւ օծման երանելի օրերուն: Տիկ. Մարիի նկատմամբ ալ ես կը տածեմ իմ լաւագոյն յիշատակները, լաւագոյն զգացումները եւ անոր ալ կը մաղթեմ քաջառողջ եւ արեւշատ տարիներ: Թող նախագահութեանը ներքեւ երիտասարդ ու կորովի Լուիզ Մանուկեան Սիմոնի յառաջդիմէ, նոր զարգացման նապարհով բարձրանայ Հ.Բ.Ը.Միութիւնը, թող Կեդրոնական Վարչութեան եւ միւս բոլոր մասնաճիւղերուն վարչութիւնները համախմբուին Տիկ. Լուիզ Սիմոնի շուրջ, զօրացնեն, հետզհետէ նոր իրագործումներով հարստացնեն եւ փառքը հիւսեն բարի գործերու նուիրուած սքանչելի կազմակերպութեան:

Սուրբ Էջմիածնի Իջման Սեղանին առաջ ծնկաչոք ես կ'աղօթեմ որ Աստուած իր պահապան Աջը տարածեալ պահէ Պրն.Մանուկեանի, նրա տիկնոջ՝ Տիկ.Մարիի, Ռիչըրտի եւ Տիկ.Լուիզ Մանուկեան Սիմոնի վրայ որպէսզի անոնք կարենան երջանիկ օրեր արձանագրել իրենց կեանքի ճանապարհին վրայ, եւ Հ.Բ.Ը.Միութիւնը աստիճան առ աստիճան բարձրանայ դէպի ազգաշէն, կրթանուէր, եկեղեցասէր գործունէութեան նոր բարձունքներ:

Սիրելի եւ ազնուաշուք Տիար Ալեք Մանուկեան, ընդունեցէք այս պահին իմ հայրապետական ողջոյնը, սէրը, գնահատանքը, քաջալերանքը եւ օրհնութիւնը: Ողջ լերուք, զօրացեալ Սուրբ Հոգիով եւ յաւէտ օրհնեալ ի Տեառն եւ ի մէնք, ամէն:

Հայաստանի Արտաքին Գործոց Նախարար Մկրտչեանի Պայմանը

«Երկխօսութեան Համար Թուրքիա Պէտք Է Ճանչնայ Ցեղասպանութիւնը»

Թրքական Անատոլու Գործակալութիւնը Պրիւքսէլլէն կը հաղորդէ, թէ Հայաստանի Արտաքին Գործոց Նախարար Անաթոլի Մկրտչեան Թուրքիոյ հետ որեւէ երկխօսութեան համար պայման դրած է, որ Անգարա նախ ճանչնայ Հայկական Ցեղասպանութիւնը:

Հայ Նախարարը Պելճիքայի մայրաքաղաք Պրիւքսէլ կը գտնուի, բազմաթիւ երկիրներու ներկայացուցիչներուն հետ տեսակցելու համար Հայաստանի մէջ **«Էօրոպոլիս»** անուն Եւրոպական քաղաքի մը հիմնումին հարցով: Մամլոյ ասուլիսի մը ընթացքին իրեն եղած այն հարցումին՝ թէ Մոսկուայի Թուրք դեսպանին Հայաստան երթալը արդեօք կրնա՞յ երկխօսութեան մը նախաքայլը նկատուիլ, Մկրտչեան պատասխանած է, «Մինչեւ որ Թուրքիա չճանչնայ 1915-ի ցեղասպանութիւնը, կարելի չէ խօսիլ իրական երկխօսութեան մը մասին»: Նախարարը աւելցուցած է. Ամէն երկրի պատմութեան մէջ գործուած յանցանքներ կան: Որպէսզի Թուրքիոյ հետ մեր յարաբերութիւնները բարելաւուին, մենք ուրիշ ոչինչ կ'ակնկալենք, եթէ ոչ անցեալի սխալներու սրբագրումը»:

Անաթոլի Մկրտչեան արդարացուցած է նաեւ Խորհրդային ուժերուն Պաքու մուտքը. «Ընդհանրապէս զինուորական միջամտութեան կողմնակից չեմ, բայց Պաքուի պարագան տարբեր էր: Դէպքերը հակահայկական դարձած էին: Խորհրդային Բանակի իրականութեան մէջ վեց օր ուշացաւ Պաքու երթալու համար»:

Վլադիմիր Մովսիսեան Հայաստանի Ա. Քարտուղար

Ս. Ցարութիւնեան

Վ. Մովսիսեան

Իսչպէս սոր սախորդ թրուվ հաղորդած էինք, Հայաստանի Համայնավար Կուսակցութեան Ա.Քարտուղար Սուրէն Ցարութիւնեան ներկայացուցած ըլլալով իր հրաժարականը, իր պաշտօնին որպէս ամենէն նպատակայարմար թեկնածու կը ներկայանար փոխ-վարչապետ Վլադիմիր Մովսիսեան:

Կուսակցութեան Կեդրոնական Կոմիտէի լիագումար նիստին, որ տեղի ունեցած է Ուրբաթ 6 Ապրիլին, ընդունուած է Ցարութիւնեանի հրաժարականը եւ այլ պաշտօնի անցնելու առնոր խընդրանքը, ու գաղտնի քուէարկութեամբ Ա.Քարտուղար ընտրուած է Վ.Մովսիսեանը: Ժողովին ներկայ գտնուած է օր մը առաջ Հայաստան ժամանած Խ.Միութեան Գաղտիւանի անդամակցութեան թեկնածու Գ.Պ.Ռագումովսկի: Սուրէն Ցարութիւնեան հրաժարած է նաեւ Հայաստանի Կենտկոմի Պիւրոյի անդամակցութենէն:

Նիստին ելոյթ ունեցած է նոր Ա.Քարտուղարը:

Վլադիմիր Միհրանի Մովսիսեան ծնած է 1933–ին Սպիտակի շրջանի Շէնաւան գիւղը, հայ գիւղացիի ընտանիքի մէջ: Խ. Միութեան կեդր.Կոմիտէի անդամ է 1981–էն ի վեր: 1958–ին գերազանցութեամբ աւարտած է Երեւանի Ազասլաքուժական Հիմնարկը, իսկ 1969–ին Խ.Միութեան Կենտկոմին առընթեր բարձրագոյն կուսակցական դպրոցը, 1973–ին ներկայացուցած իր ատենախօսութիւնը եւ ստացած գիտութիւններու թեկնածուի գիտական աստիճան:

1959–1962 Վ.Մովսիսեան աշխատած է իր մասնագիտութեան մէջ Հայաստանի Կալինինոյի շրջանի որպէս գլխաւոր մասնագէտ: Ապա Կիրովականի եւ Ստեփանաւանի շրջանը կոլտնտեսային վարչութեան մէջ: 1969–էն ետք կը կոչուի կուսակցական աշխատանքի. ընտրուած է Արտաշատի Շրջկոմի քարտուղար, Հայաստանի Կենտկոմի գիւղատնտեսութեան բաժնի վարիչ, իսկ 1978–84 փոխ-վարչապետ, այդ տիտղոսին միացնելով պետական երկրա-արդիւնաբերական կոմիտէի նախագահի պաշտօնը:

1986–ին կ'ընտրուի Հայաստանի Կենտկոմի Պիւրոյի անդամ, աւելի ուշ՝ Գ.Խորհուրդի երեսփոխան: 1988–ի Փետրուարէն ի վեր կը գլխաւորէ Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդի եւ Նախարարաց Խորհուրդի գաղթականներու գործերու հանրապետական յանձնաժողովը, իսկ այս տարուան Ցունուարէն ի վեր Արտակարգ Դրութեան Օրերաթիւ շտապը: Պարգեւատրուած է Աշխատանքային Կարմիր Դրօշի երկու շքանշաններով, «Պատուոյ շքանշան»ով եւ մետալներով:

Յիշատակին
Վախճանեալ Առաջնորդ՝ Գերշ Տ. Վազգէն Արքեպիսկոպոս Քեշիշեանի, Անդրանիկ Առաջնորդ Հայոց Գանատայի

ՅՈՎՆԱՆ Ծ. ՎՐԴ. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆ
Միաբան Ս. Էջմիածնի

«Կարծես երէկ էր: Նուիրումը՝ հաւատք էր, ծառայութիւնը՝ սէր, տեսիլը՝ յոյս, որոնք եղան մղիչ ոյժը մեզ ուղղելու այս ճանապարհին մէջ»:

Այս բառերը արգասիքն են վախճանեալ Առաջնորդ Գերշ. Տէր Վազգէն Արքեպս.Քէշիշեանի հոգեկան անխառն յոյզերուն: Բառեր, որոնց մէջ իւր ամփոփեց իր հոգեւոր ծառայութեան տարիները ու անոնց իմաստը իր բովանդակ կեանքի ընթացքին, Սրբազան Հայրը մնաց հաւատարիմ սպասաւորը Հայաստեանեայց Առաքելական մեր Մայր Եկեղեցւոյ, Ս.Էջմիածնին եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին: Բնականօրէն, շատ-շատերու հոգիներուն ու սրտերուն մէջ ան թողուց բարի յիշատակներ: Իր անձնական փորձառութիւնը Սրբազանին հետ զարգացաւ 1984 թուականէն ընկերանալ, Թորոնթոյի Ս.Երրորդութիւն Հայց.Եկեղեցւոյ հովիւի պաշտօնը ստանձնելէ յետոյ: Անցնող աւելի քան հինգ տարիներու ընթացքը ինծի համար դարձաւ կեանքի նոր դպրոց մը: Բախտաւոր եղայ առաջին առիթով, որովհետեւ Սրբազան Հայրը ինծի յանձնեց Թորոնթոյի հովուութեան պաշտօնը, որուն պատճառով ալ իմ մէջ արագօրէն զգացի աճը պատասխանատուութեան զգացումին: Այստեղ իմ հոգեկան մեծագոյն հրճուանքը եղաւ այն ժամանակ, երբ Սրբազան Հօր բաջալերանքով եւ ժողովուրդիս հետ միասնաբար կարելի դարձաւ կառուցումը Թորոնթոյի նոր եկեղեցւոյ:

Վազգէն Սրբազանին վաղաժամ կորուստը զիս կը հրաւիրէ խորհրդածելու եւ իմ աչքի առաջ պատկերելու անոր Անձը:

Ո՞վ էր Վազգէն Սրբազան: Զինք լաւագոյնս ճանչցողները, երբ կը կարդան յիշատակի այս գրութեան առաջին տողերը, անոնց մէջէն դուրս կը հանեն հայ եկեղեցականի մը կերպարը, որ ունեցաւ այն հաստատ համոզումը, որ իր նուիրումը՝ տեսանելի արտայայտութիւնն էր իր հաւատքի, որ իր ծառայութիւնը՝ աւետարանական ոգով ապրուած սիրոյ զգացումին մատուցումն էր, որ իր տեսիլը՝ Քրիստոնէական առումով հասկցուած, վաղուան յոյսն էր: Նուիրում՝ հաւատքէն, ծառայութիւն՝ սիրուց, տեսիլ՝ յոյսէն, այս բոլորը իրապէս հանդիսացած են տարիներով, մղիչ բարոյական ուժը իր կեանքի ուղղելու համար հոգեւոր ճանապարհին մէջ:

Արդարեւ, Վազգէն Սրբազան, երեսուն տարիներու իր հոգեւոր ծառայութիւններով մնաց միշտ հաւատարիմ սպասաւորը Հայաստեանեայց Առաքելական Ս.Եկեղեցւոյ, եւ պաշտպանը Ս. Էջմիածնի: Իր անմիջականութիւնը եւ հաղորդական ներգործիչը առիթ տուին, որպէսզի պարզ մտերմութիւն հաստատուի հայ հոգեւորականին եւ հաւատացեալին միջեւ: Գանատահայոց Թեմի կեանքէն ներս, յատկապէս նոր թեմի մը կազմակերպման աշխատանքները, բաւականին ծանր պատասխանատուութիւններ դրին անոր տկար ուսերուն վրայ: Հակառակ իր առողջական տկար վիճակին, ան լիուլի կատարեց իր պարտականութիւնները, թեմի եկեղեցեաց տալով իր հովուական այցելութիւնները, հովանաւորելով ազգային-եկեղեցական կարեւոր հանդիսութիւնները, զարկ տալով եկեղեցական կեանքին, եւ բաջալերելով յատկապէս Երիտասարդական կազմակերպութեան աշխոյժ ներկայութիւնը թեմի կազմին ներս:

Մեր բոլորին աղօթքն է եւ բարի մաղթանքը, որ Աստուած անսասան պահպանէ Հայց.Առաք. Սուրբ Եկեղեցին, Անոր Գահակալը՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Կաթողիկոսը Ամենայն Հայոց. մեր բարձրաստիճան հոգեւորականաց դասը, որպէսզի հայ ժողովուրդի կեանքին մէջ ստեղծուած բաղաքական իրադրութեանց այս ծանր օրերուն, հայ եկեղեցին շարունակէ հովուել իր հաւատացեալները ի Հայաստան, թէ ի սփիւռս աշխարհի:

Թող Աստուած լոյսերու մէջ պահէ Առաջնորդ Սրբազան Հօր հոգին եւ երկնային խաղաղութեան արժանացնէ:

Մեծ Եղեռնի 75-ամեակին առթիւ

Երեւան, Ապրիլ 24, 1990

Գլխաւորութեամբ հայ Համայնավար Կուսակցութեան ներկայացուցիչներուն՝ հայրենաբնակ մեր ժողովուրդը, խուռներամ շարքերով, առաւօտուն կանուխէն Ծիծեռնակաբերդ բարձրացած էր՝ մատուցելու համար իր յարգանքի տուրքը՝ մեր աւելի քան մէկ ու կէս միլիոն սուրբ նահատակներուն անթառամ յիշատակին:

Նահատակաց յուշարձանին առջեւ հաւաքուած, խուռներամ բազմութիւնը, որուն մէջ կը գտնուէին արտասահմանի զանազան հայ պատիրակութիւնները, ինքնամփոփումով հետեւեցաւ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետին այս առթիւ մատուցած հանդիսաւոր Ս.Պատարագին:

Ս.Պատարագ մատուցուեցաւ նաեւ Մայր Աթոռ Ս.Էջմիածնի Մայր Տաճարին մէջ, որուն ընթացքին, կարդացուեցաւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա.-ի կոնդակը, նուիրուած Հայ Ցեղասպանութեան 75 ամեակին:

Չմոռնանք շեշտելու, որ Ապրիլ 24-ը՝ 1989-էն ի վեր պաշտօնական սուգի օր է Խ.Հայաստանի մէջ:

Արտասահմանէն եկած կարեւոր թիւով տարբեր տարբեր հայ պատիրակութիւններուն մէջ, ուշագրաւ էր երիտասարդութեան ներկայութիւնը, ի միջի այլոց Հ.Բ.Ը.Մ.ի Երիտասարդացին:

Հայաստանեայց Եկեղեցին Հիւսիսային Ամերիկայի (Արեւմտեան Թեմ)

Հաղորդագրութիւն

Որպէս լիազօր ներկայացուցիչը Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին եւ Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդին, Մարտ 26-էն մինչեւ Ապրիլ 1, 1990, գտնուեցանք Պուէնոս Այրէս քաղաքը, Արժանթին՝ ուր զբաղուեցանք Արժանթինահայ Թեմէն ներս տարիէ մը ի վեր ստեղծուած կացութեան քննութեամբ:

Պուէնոս Այրէս ժամանեցինք Երկուշաբթի, Մարտ 26-ին եւ մեզ դիմաւորեցին Արժանթինահայոց Առաջնորդ Գեր.Տ.Գրիգորիս Եպս.Բուniաթեան, Հայց.Առաք.Եկեղեցւոյ Կեդրոնական Վարչութեան Փոխ-ատենապետ Տոքթ.Անդրանիկ Ասլանեան իր Վարչութեան Կազմով, ինչպէս նաեւ Պուէնոս Այրէսի շրջանին մէջ գտնուող կրթական, բարեսիրական եւ կուսակցական կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչները:

Պուէնոս Այրէս մեր գտնուած օրերուն սիրալիր եւ սերտ համագործակցութեան յարաբերութիւն մշակեցինք եւ աշխատանք տարինք Արժանթինահայոց Առաջնորդ՝ Գեր.Տ.Գրիգորիս Եպս. Բունիաթեանի եւ Հայց.Առաքելական Եկեղեցւոյ Կեդրոնական Վարչութեան հետ, գլխաւորութեամբ Ատենապետ Տիար Էդուարտօ Սէֆէրեանի:

Մեր այցելութեան ընթացքին առիթը ունեցանք գաղափարներու ընդհանուր փոխանակութիւններ կատարելու Պուէնոս Այրէսի շրջանին մէջ ծառայող կրթական, բարեսիրական եւ կուսակցական կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներուն հետ՝ Հայց. Եկեղեցւոյ եւ գաղութէն ներս ստեղծուած կացութեան շուրջ:

Գոհունակութեամբ եւ մխիթարութեամբ կը հաստատենք, թէ սոյն օրերու ընթացքին մեծ եղաւ ցուցաբերուած բարեկամութիւնը եւ բարի տրամադրութիւնը Գրիգորիս Սրբազանի, Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ Կեդրոնական Վարչութեան եւ գաղութին մէջ ծառայող ղեկավարներու կողմէ: Ուստի, ուրախութեամբ կրնանք յայտնել մեր հաւատացեալ ժողովուրդին, թէ տարուած աշխատանքները յանգեցան դրական արդիւնքի եւ բարւօք կարգադրութիւններու:

Հպարտութեամբ եւ յուզումով այցելեցինք Պուէնոս Այրէսի շրջանին մէջ գտնուող Հայկական ծերանոցը որ հովանաւորուած է Հայ Օգնութեան Միութեան կողմէ, ամէնօրեայ չորս սքանչելի Հայկական Վարժարանները, ինչպէս նաեւ իր տեսակին մէջ առաջինը հանդիսացող Արմենիօ-Արխենթինօ պետական դպրոցը որ նուիրուած է Հայու մը կողմէ Արժանթինի Կառավարութեան: Ուսանողները ամբողջութեամբ Արժանթինցիներ են, որ հայերէն երգեր կ'երգեն:

Խղճի հանդարտութեամբ կրնանք հաղորդել, թէ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետին մեզի վստահած յանձնարարութիւնը տուաւ իր դրական արդիւնքը: Մենք արդէն իսկ հեռաձայնով այս ուրախ եւ բարի լուրը հաղորդած ենք Նորին Սուրբ Օծութեան: Իսկ մեր կատարած աշխատանքին մանրամասն տեղեկագիրը մօտ ապագային պիտի ներկայացնենք Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետին:

Բնական է կան նաեւ այլ հարցեր, որոնք մօտաւոր ապագային պիտի քննարկուին Մայր Աթոռ Ս.Էջմիածնի եւ Պուէնոս Այրէսի Հայց.Առաքելական Եկեղեցւոյ Կեդր. Վարչութեան միջեւ:

Լիայոյս ենք, որ ստեղծուած սիրոյ եւ համագործակցութեան ոգին պիտի շարունակուի ի պայծառութիւն Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ յօգուտ Արժանթինահայութեան:

Ողջունիւ Սիրոյ եւ Օրհնութեամբ՝

Վաչէ Արքեպիսկոպոս Յովսէփեան
Առաջնորդ Հայց.Եկեղեցւոյ
Հիւսիսային Ամերիկայի
Արեւմտեան Թեմին

Հոլիվուտ
Ապրիլ 9, 1990

Առաջնորդական Թեկնածուներու Եռանուն Ցանկը Ընտրուած

Հայց.Եկեղեցւոյ Ամերիկայի Արեւելեան Թեմի Առաջնորդութեան թեկնածուներու եռանուն ցանկը ընտրուեցաւ Ուրբաթ 30 Մարտին, Նիւ Եորքի մէջ:

Ցանկին մաս կը կազմեն՝

Ներսէս Եպս.Պոզապալեան, Դիւանապետ Մայր Աթոռի, Ս. Էջմիածին,
Աւագ Եպս.Ասատրեան, Առաջնորդ Իրաքի Հայոց,
Խաժակ Վրդ.Պարսամեան, Առաջնորդական Փոխանորդ Ամերիկայի Հայոց Առաջնորդութեան:

Առաջնորդի ընտրութիւնը տեղի պիտի ունենայ Մայիսի սկիզբը Ուստրի (Մեսաչուսէց) մէջ կայանալիք Թեմական Պատգամաւորական Ժողովին:

Յովնան Ծ.Վրդ. Տէրտէրեան Գանատահայոց Թեմի Տեղապահ Ընտրուած

Այսու պաշտօնապէս կը ծանուցանենք, թէ Թեմական Խորհուրդը իր 3 Ապրիլի բացառիկ ժողովին ընթացքին Առաջնորդական Տեղապահ ընտրեց Հոգշ.Տ.Յովնան Ծ.Վրդ.Տէրտէրեանը:

Հոգեշնորհ Հայր Սուրբը այս պատասխանատու պաշտօնը կը կիրարկէ մինչեւ Թեմական Պատգամաւորական Ժողովի գումարումը, որու ընթացքին պիտի ընտրուի նոր Առաջնորդը՝ փոխարինելու համար նորոգ հանգուցեալ Վազգէն Արքեպիսկոպոս Քէշիշեանը:

Թեմական Խորհուրդ
Գանատահայոց Թեմի
Ապրիլ 6, 1990

Հայաստան Դարձեալ Շրջափակուած

Մարտ 25-էն ի վեր, Ատրպէյճան խափանած է երկաթուղային հաղորդակցութիւնը Հայաստանի հետ, որուն պատճառով ապրանքատար կառաչարներու մուտքը Հայաստան ամբողջութեամբ կանգ առած է: Հայաստանի ուտելիքներու եւ այլ հիմնական կարիքներու 83 առ հարիւրը կու գայ դուրսէն, Ատրպէյճանի միջով անցնող երկաթուղագծով:

Մարտի վերջաւորութեան, ինքնաշարժներու վառելանիւթի հայթայթման կայաններուն առջեւ արդէն կը տեսնուէին կառքերու երկար շարքեր: Այլ պիտոյքներու պակասէն յառաջանալիք նոր տագնապ մը կը նախատեսուէր Ապրիլի առաջին շաբթուան ընթացքին:

Ազերի պաշտօնատարներ յայտարարած են, որ շրջափակման վերահաստատումը հակազդեցութիւնն էր հայ զինեալներու կողմէ՝ ատրպէյճանական գիւղերու վրայ կատարուած յարձակումներուն, որոնց եօթը ազերիներ մահացած էին:

Մարտ 28-ին, ազերի զինեալներ կը հարուածէին օգնութեան երեր փոխադրող հայկական ուղղաթիռ մը՝ Շահումեանի շրջանին մէջ, վիրաւորելով չորս հայեր: Նոյն օրը, ազերի խմբակներ ռումբեր կ'արձակէին Երասխի գիւղին վրայ, մեծ թիւով անձեր վիրաւորելով եւ տուներու քանդումին պատճառ հանդիսանալով:

«Օդային Կամուրջ»ի Գանատական Առաջին Թռիչքը Հասաւ Երեւան

Չորեքշաբթի Մարտ 28-ին, ուշ գիշերով Մոնթրէալի Միրապէլ օդակայանէն թռիչք առաւ Աէրոֆլօթ ընկերութեան բեռնատար օդանաւ մը, ամբողջութեամբ ծանրաբեռնուած Գանատայի հայութեան կողմէ հաւաքուած Հայաստանի աղէտեալ շրջաններու օժանդակութեան ի նպաստ առարկաներով: Օդանաւը Երեւան հասաւ Ուրբաթ վաղ առաւօտեան:

Անցեալ Դեկտեմբերէն ի վեր Միացեալ Նահանգներու մէջ հաստատուած «Հայաստանի Միացեալ Ֆոնտ»ին օդային կամուրջի 7-րդ թռիչքն էր այս (առաջինը Գանատայէն), որուն նպատակն է Հայաստանի երկաթուղային շրջափակումին հետեւանքով գրեթէ կանգ առած վերաշինութեան աշխատանքներուն սատարել, հայթայթելով անհրաժեշտ կարիքները: «Հայաստանի Միացեալ Ֆոնտ»ը կազմուած է հետեւեալ եօթ միութիւններու կողմէ. Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւն, Հայ Օգնութեան Միութիւն, Արմինիըն Ասէմպլի, Ամերիկայի Հայ Աւետարանական Միութիւն, Ամերիկայի Արեւմտեան Թեմի Առաջնորդութիւն եւ Կիլիկիան Թեմի Առաջնորդութիւն, ինչպէս նաեւ՝ բարերար Գըրք Գրիգորեանի գլխաւորած Լինսի բարեսիրական հիմնարկը, որ կը տրամադրէ օդային փոխադրութիւնը:

Գանատայի մէջ օժանդակութեան հաւաքի աշխատանքը գլխաւորուեցաւ Հ.Բ.Ը.Մ.-ի եւ Հ.Օ.Մ.-ի կողմէ, մասնակցութեամբ այլ հայկական կազմակերպութիւններու: Յունուար եւ Փետրուար ամիսներուն ընթացքին, Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի միջեւ տեղի ունեցած տագնապալի ընդհարումներուն պատճառաւ առկախուած օդային այս կամուրջը ի վերջոյ կը վերսկսէր, Մոնթրէալի եւ Թորոնթոյի ու շրջակայքի քաղաքներէն գոյացած մօտ 45 թոն իրեղէններու փոխադրութեան համար:

Բեռնատար օդանաւը կարողացաւ վերցնել մօտ 30 թոն ապրանք: Կազմակերպիչները այժմ կը ծրագրեն տարբեր միջոցներով ուղարկել մնացեալը: Օժանդակութեան ապրանքներուն մէջ կան գլխաւորաբար շինութեան վերաբերեալ նիւթեր, ելեկտրականութիւն արտադրող սարքաւորումներ, բժշկական գործիքներ, դեղօրայք, փոշի կաթ, ընդեղէն եւ պահածոյ ուտելիք, նոր զգեստներ, ծածկոցներ, առողջապահական հականեխիչ պատրաստութիւններ, անձնական հիմնանիւթեր, եւլն.:

Մարտ 31-ին ծրագրուած 8-րդ թռիչք մը եւս, Նիւ Եորք, Նիւ Ճըրզիէն, կատարուած է, ըստ վերջին տեղեկութիւններու

Յիշատակին Հոգեվոյս Տ.Շնորհք Արքեպս. Գալուստեանին Պատրիարքին Հայոց Թուրքիոյ

Թորոնթօ, 16 Մարտ 1990

Յովնան Ծ.Վրդ.Տէրտէրեան
Միաբան Ս.Էջմիածնի

«Գիտակցելով հանդերձ, թէ լիովին եւ ամբողջապէս կարելի պիտի չըլլայ արդարութիւն ընել իւծի վստահուած նուիրական այս պաշտօնին, սակայն, գէթ կրնամ իր կարգին վստահեցնել ձեզ մէկ կէտի մասին· ծառայութեան բարձրագոյն այս դիրքին վրայ՝ եկեղեցւոյ սպասաւորութեան գանձանակին մէջ պիտի դնեմ ամբողջ ունեցածս երկու լումայի կամ երկու կանկառի արժէք ստացած է· Աստուծոյ ուզածը եւ գնահատածն ալ գիտեմ թէ այս է· եւ վստահ եմ թէ Աստուծոյ եկեղեցիին, որ դուք էք, ուզածն ալ տարբեր պիտի չըլլայ»:

Շնորհք Պատրիարք

Ընթերցողը կրնայ յստակօրէն իր աչքի առաջ պատկերել կերպարը խոր հոգեւորականին ու բարի հովիւին, յանձինն Ամենապատիւ Տէր Շնորհիկ Արքեպիսկոպոս Գալուստեանի, Պատրիարքին Հայոց Թուրքիոյ, որուն հոգիին խորքէն են բխած սա բառերը, արտասանուած 1961 թուականի, Հոկտեմբեր 11-ին, իր պատրիարքական ընտրութենէն յետոյ:

Արդարեւ, Հայաստանեայց Առաք· Եկեղեցին եւ մեր հաւատացեալ ժողովուրդը թէեւ չափէն աւելի տխուր են անակնկալ վախճանումովը Ամենապատիւ Տ.Շնորհիկ Արք.Գալուստեանի, այնուամենայնիւ, փառք Ամենակալին Աստուծոյ, որ իր օրհնութիւնը անպակաս դարձուց մեր եկեղեցւոյ եւ մեր ժողովուրդին վրայէն, այն իմաստով, որ Շնորհիկ Պատրիարք եղաւ այն հոգեւորականը, որ այնտեղ աւելի քան չորս տարիներու անսակարկ նուիրումով ու հոգեւորականի իր անբասիր նկարագրով մխիթարեց իր ժողովուրդի զաւակները Աւետարանի ոգիով ու մնաց անշեղօրէն քաջ հովիւը ի խնդիր արդարութեան:

Պատրիարք Սրբազանը իր ամբողջ կեանքի ընթացքին, հարազատ կը մնայ իր կողմէ արտասանուած խօսքերուն· «գէթ կրնամ իր կարգին վստահեցնել ձեզ մէկ կէտի մասին· ծառայութեան բարձրագոյն այս դիրքին վրայ՝ եկեղեցւոյ սպասաւորութեան գանձանակին մէջ պիտի դնեմ ամբողջ ունեցածս, «գոյու չափ գնեանս իմ»: Ան իր բովանդակ կեանքը կը նուիրաբերէ Ս.Էջմիածնին եւ իր հաւատացեալ զաւակներուն: Իր ծառայութեան մէջ կը մնայ խոնարհ սպասաւոր: Իր բարոգները եղան պարզ ու ժողովրդական լեզուով ու հասկնալի ժողովրդի բերնէն քաղուած ասացուածքներով: Պատրիարքական իր ընտրութենէն յետոյ, ներկայ պատգամաւորներուն տուած «պաշտօն» բայի բացատրութիւնը այս ձեւով· «Ուղիղ ըմբռնութեամբ՝ պաշտօնները պարգեւներ չեն, որ աջ ու ձախ բաշխուին եւ որոնց համար՝ պաշտօնները խոստանալով կը խոխոջեն ընթացակիցները, շնորհակալ ըլլան: Պաշտօն բառը, ամէնէն լաւ գիտենք, կը նշանակէ **ծառայութիւն**, բառին ոչ թէ բառացական կամ աշխարհական իմաստով, այլ իսկական եւ բառակամ իմաստով: Այս իմաստով՝ հանրային պաշտօնները –բարձրագոյնէն մինչեւ ամենաստորինը– ես կը նկատեմ լուրջ եւ պատասխանատու ասպարէզներ, որոնց հնարաւորութեան սահմանին մէջ, արդարութիւն պէտք է գոյնէ ընթանալ»:

Շնորհիկ Պատրիարքի կեանքի բովանդակ պատկերը յստակօրէն կ'արձագանգուած պիտի մնայ Հայ Եկեղեցւոյ պատմութեան մէջ: Ճշդութեամբ իր հարազատ եւ վարչական ամենօրեայ հոգեւոր ու վարչական գործունէութեան, իր եկեղեցականի ամենօրեայ հոգեւոր գործունէութեան, իր պարտականութեանց հետ մէկտեղ ծաւալեց նաեւ հոգեւոր գործունէութիւն, լուսաւորելու համար Հայ Եկեղեցւոյ զաւակներու հոգիին ու հոգին Աւետարանի ոգով, սուրբերու պատմութեամբ –իր խօսքերով ու հոգին Աւետարանի ոգով, սուրբերու պատմութեամբ –իր գրիչով հոգեւոր ականջին համար:

Իր յիշողութեան մէջ վառ պիտի մնայ անոր քարի ներկայութիւնը: Քանի-քանի առիթներով պատեհութիւնը ունեցած եմ լսելու զինք երկարօրէն, դեռեւս 1971 թուականէն սկսեալ: Այստեղ կ'ուզեմ յիշել միայն մէկ յուշ մը: 1979 թուականին էր, երբ ես տակաւին սարկաւագ էի, երբ առանձին հանդիպում մը կազմակերպեցինք, մը-տերմիկ պահ մը ունենալու համար Պատրիարք Սրբազան Հօր հետ: Համածայն իր սիրալիր սովորութեան, ան անգամ մ'ետս իր շուրջ հաւաքեց շրջանաւարտ սարկաւագները, եւ որպէս հայրական յորդոր, տուաւ հետեւեալ պատկերը, շատ պարզ ու հասկանալի լեզուով մը:

«Սիրելի տղաք, դուք որ շրջանաւարտ էք ճեմարէ ոմանք կուսակրօն, ոմանք ամուսնացեալ քահանայութեան կը պատրաստուիք, ձեր առջեւ կը բանաք նուիրական ճանապարհ մը: Միայն թէ զգոյշ եղէք, որովհետեւ յետ այսօրիկ դուք պարտաւոր էք աւելի եւս հոգալու ձեր մտաւոր եւ հոգեւոր պատրաստութեան: Նայեցէք թէ ինչպէ՞ս կ'աշխատի պարտիզպանը: Ան ծառերուն ու ծաղիկներուն շուրջ կը ցանէ զանազան տեսակի քիմիական նիւթեր, որպէսզի պաշտպանէ զանոնք ճիճիներէ, միջատներէն եւ արտաքին հիւանդութիւններէն: Դուք ալ պէտք է նոյնը կատարէք: Ձեր կեանքը պէտք է խնամէք ու հարստացնէք Աստուծոյ խօսքով, Աւետարանի շունչով, որպէսզի ձեր միտքն ու հոգին պղտորող խօսքերէ ու գործերէ հեռու մնաք եւ ըլլաք ճշմարիտ սպասաւորները մեր Սուրբ Եկեղեցւոյ»:

Տարիներ անցան, երբ բոլորս ցրուեցանք այլեւայլ տեղեր ուսման թէ պաշտօնի բերումով, եւ Շնորհիկ Պատրիարքը մնաց մեր հոգիներուն մէջ որպէս իտէալական հոգեւորականը, որպէս աղօթող բիստոնեան: Ուրախ եմ, որ քանիցս պատեհ առիթներ ստեղծուեցան տեսնելու, լսելու եւ ըմբոշխնելու իր ազնիւ անձնաւորութիւնը, այս վերջին անգամ Թորոնթօ իր այցելութեան ընթացքին:

Ցարգանքի ու սիրոյ զգացումներով շաղուած այս գրութիւնը կ'ուզեմ աւարտել քանի մը խօսքերով, որոնք արտասանած եմ Պատրիարք Սրբազան Հօր տուած իր մէկ այցելութեանը ընթացքին, Կիրակի 31 Օգոստոս 1986-ին:

«Արդարեւ՝ Շնորհիկ Պատրիարքի կեանքը եղած է աղօթքի կեանք մը՝ աղօթքի գործերով լեցուն: Ս.Էջմիածնի օրհնութեամբ հրաշքներ է գործած ան, որոնք թուել էջի մը վրայ անհնար է: Անցնող երեսուն տարիներու ընթացքին, Հայ Եկեղեցւոյ կեանքին մէջ վեհափառ Հայրապետէն ետք միակ բաջարի հոգեւորականն է Շնորհիկ Պատրիարք, որ գիտցաւ ի գործ դնել Աստուցմէ իրեն տրուած շնորհները դժուարին պայմաններու մէջ···»:

Խունկ եւ աղօթք մեր սիրելի հոգելոյս Պատրիարքի յիշատակին:

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՎԵՀԱՓԱ ՀԵՌԱԳԻՐԸ՝ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՀՈԳԱԲԱՐ— ՁՈՒԹԵԱՆ, ՁՈՐ ԿՈՒ ՏԱՆՔ ԹԱՐԳՄԱՆԱԲԱՐ (ՔԱՍԻԹԵՐԻՆԵԱՆ)

Էջմիածին, Ապրիլ 9, 1990

Վաչէ Արքեպիսկոպոսին տեղեկութենէն կ'իմանանք սրտի գոհունակութեամբ, որ ձեր համայնքի եկեղեցւոյ մէջ վերահաստատուած են համերաշխութիւնը եւ պատշաճ հանդարտ մթնոլորտը՝ Եկեղեցւոյ հզօրացումին համար: Հետեւաբար կը խորհինք թէ՝ ձեր Թեմի Առաջնորդ Գրիգորիս Եպիսկոպոսը կատարած է իր առաքելութիւնը: Կը յուսանք, որ զինք ազատ արձակէք իր պաշտօնէն, որպէսզի՝ կարենայ Ս. Էջմիածին վերադառնալ Մայիս ամսուան ընթացքին, եւ ստանձնել պատասխանատու պարտականութիւն մը, ըստ մեր նախաձեռնութեան եւ իր փափաքին: Ընդունեցէք մեր գնահատանքը, մեր քաջալերանքը եւ Օրհնութիւնը:

Վազգէն Ա.
Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս

Յուշ Երեկոյ Եւ Հոգեհանգիստ

Յովանաւորութեամբ Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ կեդրոնական Վարչութեան եւ նախաձեռնութեամբ նախկին սաներու, տեղի պիտի ունենայ մասնաւոր Յուշ Երեկոյ եւ Հոգեհանգստեան պաշտօն

Տէր Ցարութիւն Ծ.Վրդ. Մուշեղեան

մահուան քառասունքին առթիւ:

Յուշ Երեկոն տեղի պիտի ունենայ 28 Ապրիլի Շաբաթ օր, Հայ Կեդրոնի սրահին մէջ ժամը 21·00-ին· իսկ Քառասունքի հոգեհանգստեան մասնաւոր պաշտօնը պիտի կատարուի 29 Ապրիլի Կիրակի օր, Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Ճաշարին մէջ, յաւարտ Սուրբ Պատարագի:

Կը հրաւիրենք մեր հաւատացեալները ներկայ գտնուելու թէ՛ հանդիսութեան եւ թէ՛ Սուրբ Պատարագին, յարգելու համար հոգելոյս Հայր Սուրբի յիշատակը:

Դիւան Ազգային Առաջնորդարանի

«Տարբեր են դեմ մեր թշնամի»

Ազգերի կեան գոյակերպերը եւ ապրելակերպերը միայն մեծ, միայն ուժեղներուն չեն ենթարկուած եւ ոչ միայն անոնց կողմէ ստեղծուած։ Ամէն ազգ, որ կը հաւատայ իր ինքնուրոյն գոյութեան, ունի իր ապրելակերպը, իր կեանքի ձեւերը, որոնք կը տարբերին միւսներէն։ Ազգերը կը տարբերին իրարմէ ոչ միայն իրենց լեզուներով, այլ նաեւ իրենց ապրելակերպերով։ Ամէն ազգ ունի իր ապրելակերպին մէջ ինչ մը, որ կը տարբերէ զայն միւսներէն։ Ամէն ազգ ունի իր ապրելակերպին մէջ ինչ մը, որ կը տարբերէ զայն միւսներէն։ Ամէն ազգ ունի իր ապրելակերպին մէջ ինչ մը, որ կը տարբերէ զայն միւսներէն։

Ազգերը կը տարբերին իրարմէ ոչ միայն իրենց լեզուներով, այլ նաեւ իրենց ապրելակերպերով

CON MOTIVO DE LOS 40 DIAS DEL FALLECIMIENTO DEL REV. HARUTIUN DZAIRAKUIN VARTABED MOUCHIAN

UNA PAGINA IMPORTANTE DE NUESTRA HISTORIA

Sí, una página importante de nuestra historia como colectividad armenia, se cierra con el fallecimiento de Hair Surp Mouchian, acaecido a los 71 años de edad tras un prolongado sufrimiento físico. A él nuestra comunidad le debe muchísimo como eclesiástico, como educador, como escritor y como gran patriota. Desde su llegada a la Argentina un 14 de abril de 1952 hasta su paso al Reino de Dios, jamás traicionó los principios de la doctrina cristiana, a la Madre Iglesia Apostólica Armenia, al movimiento educacional y juvenil, y a todo aquéllo que fuere necesario para el mantenimiento de la fe y la cultura armenia.

Recuerdo cuando arribó a la Argentina, el gran entusiasmo que provocó su llegada por su juventud cargada de energía, de ganas de hacer de brindarse al servicio de su comunidad y de la causa que él abrazó. A su alrededor se juntaban niños y jóvenes, mayores y ancianos, que querían aprender y comprender aún más los misterios de nuestra fe, del ritual de nuestra Iglesia mártir, de sus dogmas, y aprovechar los conocimientos del joven eclesiástico que estaba dispuesto a dar lo mejor de sí.

El organizó la enseñanza y el perfeccionamiento de los jóvenes para servir al culto. También encauzó al Coro Femenino "Tesderk Vartanantz", les enseño los antiguos sharagán (himnos religiosos), el canto de la Santa Misa, de los oficios de difuntos, el Arevakal, y alentó la existencia de las agrupaciones corales y de los servidores de la Iglesia, asesoró a la Organización Juvenil de la Iglesia Apostólica Armenia en la preparación de las escuelas religiosas dominicales. Asimismo, cabe señalar muy especialmente que se destacó como educador, preparando en este aspecto a toda una generación cuya edad oscila hoy entre los veinticinco y cuarenta y cinco años, introduciéndola al mundo y al idioma armenio. Esto se dió en sus años de dirección en la Escuela Incorporada Arslanian (actualmente denominada San Gregorio El Iluminador) y en el Instituto Isaac Backchellian.

Fue una personalidad de férrea e inquebrantable voluntad de servir.

Su carácter era ciclotímico. Pasaba con facilidad de la alegría a la tristeza. Era franco y por demás frontal. A veces, por querer señalar una verdad, ganaba una enemistad. Y en la vida de los que se destacan, de los que trascienden la mediocridad, el pueblo a veces no comprende ni perdona esas actitudes. **Pero así era Hair Surp.** Y aquellos que buscaban en él al ser humano, al hombre, con sus convicciones, con sus virtudes y hasta con sus defectos, lo encontraron. Pues la grandeza del ser humano está justamente en la búsqueda de ese hombre que todos llevamos dentro.

¿Por qué no fue elevado a la dignidad obispal? Con tantos años de servicio a la Iglesia Armenia lo tenía bien merecido. Recuerdo en la década del 60 —para ser más exacto hacia 1965— nuestro venerado Catolicós, S.S. Vazkén I•, le ofrece trasladarlo a Londres o a Sidney, y consagrarlo Obispo. Dos fueron las causas que actuaron para que no accediera al pedido de nuestro Santo Padre; La primera que su congregación, la de los Santos Santiagos de Jerusalem —a la cual se mantuvo fiel hasta su muerte— en ese momento no le concedió la venia para su elevación, y siendo consagrado contra la voluntad de su hermandad automáticamente quedaba separado de la misma. Y, en segundo lugar, porque quiso quedarse en la Argentina sirviendo al gran movimiento educacional que se estaba dando en la colectividad. Cuando en rueda de amigos yo le preguntaba porqué no había llegado al Obispado, con una sonrisa sostenida y mirándome con sus ojos vivaces escondidos tras sus lentes, me respondía con la siguiente pregunta: "¿Quién era el Catolicos en la época de Gomidás Vartabad?" "Realmente no sé", le contestaba. "*Viste* —continuaba— cómo no es importante ser Obispo, Patriarca o Catolicós, sino que la gente se acuerde de vos".

Tuvo momentos muy gratos en su vida en la Argentina. Pero tuvo también muchos momentos de soledad. Pocos fueron los que le acompañaron hasta el final.

En 1970, la Comisión Directiva de la Institución Administrativa de la Iglesia Armenia —que se sentó en 1968 y hasta ahora permanece luego de las fraudulentas elecciones de ese año— lo echó de su cargo de Director del Instituto Arslanian. Hair Surp no era hombre de ellos. No iba a poder dar a los alumnos la orientación que ellos querían. Pero lo agravante del caso es que se lo anuncian en Ezeiza, cuando estaba por salir con sus alumnos para Armenia, como deseándole buen viaje. Pero sí esa misma Comisión se ocupó de valorarlo cuando murió, ocupándose de sus exequias, hablando en su homenaje y estando presentes en el entierro.

"Vete, muere; ven que te quiero"

(գնա՛յ մեռիր, եկուր սիրեմ)

Recuerdo cuando le conmemoramos sus bodas de plata sacerdotales, o los cuarenta años de servicio con la Iglesia, qué multitud llenó los salones en señal de agradecimiento. Tampoco allí "ellos" estuvieron presentes. Pero Hair Surp, en vida, ya los había perdonado. Era un discípulo más de Jesucristo, y como tal vivió las alegrías y las tristezas que le dió su comunidad. Al fin y al cabo ése era su pueblo. El así lo comprendió. Y con su presencia, con su voz que llenaba las naves de nuestras Iglesias, con sus populares sermones, hasta sus últimos días cumplió con los votos que formuló al enrolarse en las filas religiosas.

Hair Harutium vivió lo que denominó la época de la resistencia. Años oscuros políticamente, donde valorar algo de Armenia era asimilado a ser comunista. Y él fue un gran patriota. Nunca traicionó a la Madre Patria. No fue un desconocido para

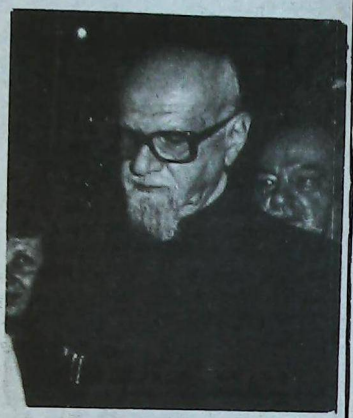

Armenia. Leía diarios y revistas y mantenía correspondencia epistolar con la intelectualidad de la Patria. Amaba profundamente a Parekordzagan, la bendecía con su corazón y con al cruz. Siempre recordaba cómo su humilde padre pudo recibir los elementos de trabajo que necesitaba para su oficio gracias a UGAB.

Amaba mucho a su madre. Fue una santa y devota mujer. De las "cuirig" (hermanas) con manto negro que en un tiempo llenaban los bancos de nuestras iglesias. Ella le enseñó el amor a Dios y se complació por su entrada a su servicio.

En fin, hablar de **Harutiun Dzaira—kuin Vartabed Mouchian** es un poco escribir una parte de la historia de nuestra vida como comunidad. Las semillas que dejó sembradas en la misma han dado sus frutos y creo que a través de ellos, de su obra, de su cálido mensaje de amor y paz, es que su nombre nunca se borrará de la memoria de los agradecidos hijos de esta comunidad.

Tarea cumplida, querido Hair Surp. Que desde tu morada junto a Dios continúes protegiendo a tu querida comunidad.

Gracias...!

Mihran Sarafian

Buenos Aires, 20 de abril de 1990

vaneskeheian s.a.c.i.f.i.
CUEROS CURTIDOS
IMPORTACION - EXPORTACION
RAUL SCALABRINI ORTIZ 676
TEL. 854-7845 - 855-0628
BUENOS AIRES

COMUNICADO

Entre los días 26 de marzo y 1° de abril de 1990, estuvimos en la ciudad de Buenos Aires (Argentina), donde, en calidad de representantes plenipotenciario de Su Santidad Vazkén I°, Catolicós de todos los Armenios, y del Consejo Superior Espiritual, nos ocupamos de examinar la situación planteada desde hace un año en la diócesis armenia de la Argentina.

Llegamos a Buenos Aires el lunes 26 de marzo y fuímos recibidos por el Primado de los Armenios de la Argentina, Obispo Krikoris Bouniatian, por el vicepresidente del Consejo Directivo Central de la Iglesia Apostólica Armenia, doctor Antranig Arslanian, acompañado por los miembros del organismo y los representantes de organizaciones educacionales, benéficas y partidarias.

Durante nuestra estada en Buenos Aires desarrollamos una relación sólida y afectuosa con el Primado de los Armenios de la Argentina, Obispo Krikoris Bouniatian, y con el Consejo Directivo Central de la Iglesia Armenia, encabezado por el presidente don Eduardo Seferian.

Tuvimos oportunidad de intercambiar ideas acerca de la situación planteada en el seno de la Iglesia Armenia y de la colectividad con representantes de organizaciones educacionales, benéficas y partidarias de Buenos Aires.

Podemos afirmar con satisfacción y consuelo que durante esos días fue muy grande la benevolencia y buena predisposición de Monseñor Krikoris, del Consejo Directivo Central de la Iglesia Apostólica Armenia y de los dirigentes de la comunidad. Por lo tanto, anunciamos con alegría a nuestro pueblo creyente que la labor realizada culminó con resultados positivos y acuerdos beneficiosos.

Con orgullo y emoción visitamos en la zona de Buenos Aires el Hogar de Ancianos Armenios patrocinado por la Sociedad de Beneficencia Armenia (H.O.M.), cuatro magníficas escuelas cotidianas, así como también la escuela estatal Armenio—Argentina, primera en su género, donación por parte de un armenio al gobierno argentino. Los alumnos son todos argentinos, que cantan canciones en armenio.

Con tranquilidad de conciencia cumplimos en comunicar que la recomendación del Patriarca de Todos los Armenios dió su resultado positivo. Ya transmitimos telefónicamente esta buena y jubilosa noticia a Su Santidad. Pronto presentaremos el informe detallado de nuestra labor al Patriarca de Todos los Armenios.

Naturalmente hay otras cuestiones, que en un futuro cercano serán examinadas entre la Sede Madre de San Echmiadzin y el Consejo Directivo Central de la Iglesia Apostólica Armenia de Buenos Aires.

Tenemos grandes esperanzas de que el espíritu de amor y cooperación continuará para esplendor de la Iglesia Apostólica Armenia y beneficio de los armenios de la Argentina.

Con saludos de amor y bendición,

Arzobispo Vaché Hovsepian
Primado de la Diócesis Occidental
de la Iglesia
Apostólica Armenia de EE.UU.

TELEGRAMA DE SU SANTIDAD

"A través del informe del arzobispo Vaché, nos informamos con regocijo del corazón que en vuestra comunidad eclesiástica se ha restablecido la concordia y el ambiente calmo propicio para el engrandecimiento de la Iglesia. Esto constituye un motivo de consuelo para Nosotros. En vista de ello pensamos que habiendo finalizado la misión del primado diocesano obispo Krikoris, esperamos que lo libereis de sus funciones para que pueda regresar a San Echmiadzin durante el mes de mayo, para asumir aquí una tarea de responsabilidad, de acuerdo con nuestra invitación y su deseo. Aceptad nuestro aliento, aprecio y bendición.

VAZKEN I°
Catolicós de Todos los Armenios

Echmiadzin, 9/4/90.

COCINA

Isabel Tchalian

TARTA DE CEBOLLAS

MASA

300 grs. de harina leudante
sal y pimienta a gusto
100 grs. de margarina
75 cc. de agua fría

RELLENO

40 grs. de manteca
3 cebollas
1/2 cucharón de caldo
1/2 taza de queso rallado
200 grs. de queso cuartirolo
200 gramos de crema de leche

PREPARACION

Formar la masa y forrar la tartera enmantecada y enharinada. Rehogar en la manteca la cebolla cortada en fina juliana, remojar con el caldo y cocinar unos minutos cuidando que no tome color la cebolla. Una vez tiernas, disponer esta preparación sobre la masa a la que se le habrá agregado el queso rallado, las láminas de queso cuartirolo. Cubrir todo con la crema y llevar al horno por alrededor de 30 minutos. Retirar y servir.

SOUFLE DE QUESO

Calentar en una cacerola 100 gramos de manteca e irle agregando hasta 50 gramos de harina, removiendo con una cuchara de madera hasta que se note la harina cocida. Incorporar leche hirviendo en cantidad necesaria, hasta formar una salsa cremosa. Condimentar con sal, pimienta, nuez moscada y 200 gramos de queso rallado. Dejar entibiar y agregar 4 yemas y 4 claras batidas a punto nieve. Mezclar sin batir, para evitar que pierdan consistencia. Acomodar la preparación en una fuente enmantecada —que pueda ir al horno y a la mesa. Espolvorearla con queso rallado y cocinar a horno moderado alrededor de 20 minutos.

HOMENAJE A HAIGAZUN TCHALIAN

La Unión Compatriótica Armenia de Marash realizará un homenaje a la memoria del señor ***Haigazún Tchalian***, en el 10° aniversario de su fallecimiento.

Dicho homenaje consistirá en la colocación de una placa recordatoria en su tumba del Cementerio Armenio de Villegas, hecho que ocurrirá el sábado 28 de abril, a las 14 horas.

LILIANA M.M. MERDIKIAN
abogada
Ricardo Gutierrez 1357
Pta. Baja "A" — OLIVOS
T.E.: 790—6779 de 14 a 18

Daniel Youssefian e Hijos S.A.
Distribuidor y Mayorista Téxtil
Blanco y Tejidos en general
Sarmiento 2357 Buenos Aires
TE. 48-9442/5298

Dr. Arturo Balassanian
Escribano
Registro Notarial 1094
Florida 716 2° Piso — Of. "K"
T.E.: 322—2768

Periódico Armenio
"SARDARABAD"
de la
ASOCIACION CULTURAL TEKEYAN
Redacción y Administración
Gorriti 4804
1414 CAPITAL FEDERAL
T.E.: 771—2520
Horario de atención
Lun a Vier de 10.00 a 19.00
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual
N° 174428
Director
NAHABET NAHABETIAN
Corresponsalía receptoría de avisos y suscripciones en
BRASIL
Sr. Hrair Chahinian
Av. Coxingui 191 Ap 84
Cep. 00579—San Pablo
T.E: 813—6731
URUGUAY
Dr. Pedro Tanielian
Benito Blanco 675 Ap. 201
T.E: 70—3114 Montevideo